

Ardealul Economic

ERDELYI KÖZGAZDASÁG

Prima Cassă de păstrare din Timișoara S. A. nu fuzionează cu Banca Comerțului din Craiova

Prima Cassă de Păstrare Timișoara și-a ridicat doar capitalul social — N'a fost vorba de nici o fuziune — Știri tendențioase, despre a nouă tranșă din Banat

— Dela redacția nca tră din Banat —

Ziarul Keleti Ujság din Cluj, cât și revista săptămânală Consum în ultimele lor numere, enunță, că PRIMA CASSA DE PĂSTRARE DIN TIMIȘOARA S. A. și-a sporit capitalul social, hotărând în același timp fuziunea cât mai grabnică cu BANCA COMERȚULUI DIN CRAIOVA. Știrea anunțată a produs o mare senzație în cercurile economice și financiare. Ziarul nostru presupunând, că la mijloc nu poate să fie decât o vădită eroare, ne-am adresat dlui Paul Szetmann, directorul băncii Prima Cassă de Păstrare, ca să ne informeze exact, ce este adevărat din tot ceea ce s'a scris. Directorul băncii Prima Cassă de Păstrare din Timișoara S. A. a protestat energic contra celor cuprinse în articolele publicate în revista Consum și Keleti Ujság, lămurindu-ne totodată, că știrea din chestie, a fost reproducă după un articol tendențios și cu reavoință, apărut în fișuca săptămânală „10 perc”. Fuziunea dintre cele două bănci nu corespunde realității, iar știrea lansată de cele două publicații aparține domeniului purei fantezii.

Három év alatt négyszeresére emelte termelési kontingensét az Aradi Cukorgyár Részv.-Társ.

Milliós investíciókkal új cukorfinomítót épített — Az aradi gyár 1200 vagon nyerscukorral vesz részt az idei cukorkampányban

Az országos terménykampánnyal egyidejűleg a romániai cukorkampány is megindul, amelyből a BANCA ROMANEASCA érdekkörébe tartozó Aradi Cukorgyár Rt. előreláthatólag jelentős mértékben fogja kivenni részét. Az országoshírű aradi cukorgyár már a kampány megindulása előtt nagymértékben bővítette üzemeit és több milliós investícióval, modern cukorfinomítót épített, amely lehetővé teszi a kockacukor intenzív előállítását is.

Az ARADI CUKORFINOMÍTÓ Rt., három évvel ezelőtt létesült és nagyszerű irányításának eredményeként három évi aktivitása alatt négyszeresére emelte termelési kontingensét. A gyár kimutatása szerint, megalakulásának első évében, 1926-ban 330 vagon kristálycukrot termelt, míg a következő évben termelési kontingense már meghaladta a 920 vagon, amelyből 300 vagon kockacukor volt.

Az idei cukorkampány prognózisa igen kedvező. A jó időjárás folytán 7000 holdnyi területen termelt cukorrépa vetés mintegy 8000 vagon termést biztosít. Ilyenformán az aradi gyár az idei kampányban 1200 vagon nyerscukorral vesz részt, amely négyszeresét teszi ki az első termelési kontingensének.

Az Aradi Cukorgyár Rt., az őszi kampányát augusztus 28-án kezdi meg és a kampány megindulásával hatalmas mennyiségekben fogja piacra dobni elismert cukorgyártmányait. A kampány megindulása előtt a gyár nagykonceptiójú igazgatójának, Fringhian, igazgató és dr. Stefan MARCUS szakszerű vezetése mellett 600 munkást foglalkoztat, akik teljes aktivitásban tartják a nap-nap után fejlődő gyári üzemetek.

Örömmel regisztráljuk az Aradi Cukorgyár Rt. hatalmas fejlődését, mert a kitünően irányított gyár aktivitásával az ország cukoriparában jelentős helyet foglal el és a nemzeti ipar gyengülő energiáit produktív, alkotó munkájával kedvezően gyarapítja.

Fabrica de zahăr din Arad și-a sporit cu de patru ori capacitatea de producție față de anii trecuți

Fabrica va produce în anul acesta în total o cantitate de 1200 vagoane zahăr brut — Inceperea campaniei de zahăr

Concomitent cu campania de cereale a pornit și campania fabricatelor de zahăr, dictată cu deosebire de FABRICA DE ZAHĂR DIN ARAD S. A. aparținătoare cercului de interese ale BĂNCII ROMÂNEȘTI. Fabrica de zahăr arădiană renumită în întreaga țară, înainte de începerea acestei campanii și-a lărgit în mod considerabil întreprinderea, prin introducerea unei mașini moderne pentru rafinăriia zahărului, în valoare de mai multe milioane lei, necesară producției mai intensive a zahărului cubic.

Rafinăriia de zahăr din Arad S. A. a fost înființată acum trei ani și mulțumită unei activități raționale și conștiente, în timpul acestuia a reușit să ridice la de patru ori contingentul de producție. După o statistică a fabricii, în 1926, adică în primul an de înființare, fabrica de zahăr a produs o cantitate de 330 vagoane zahăr cristalizat. În anii următori producția anuală a atins cifra de 920 vagoane, din care 300 vagoane au fost fabricate de zahăr cubic.

Prognosticul campaniei din anul acesta este foarte favorabil. În urma timpului potrivit cele 700 hectare de sămănături ale fabricii de zahăr asigură o recoltă de 8000 vagoane sfeclă. În felul acesta fabrica de zahăr din Arad va produce în total o cantitate de 1200 vagoane zahăr brut, ceea ce face exact de 4 ori producția primului an.

Fabrica de zahăr din Arad S. A. va începe campania de toamnă cu 28 August, când va desface pe piață o enormă cantitate de produse de zahăr ale acestei fabrici. Întreprinderea arădiană condusă cu multă pricepere de directorul FRINGHIAN și specialistul dr. Ștefan Măreș, lucrează cu un număr de 600 de muncitori, pentru intensificarea din ce în ce mai pronunțată a produselor de zahăr.

Inregistrăm cu deosebită satisfacție uimitorul progres realizat al fabricii de zahăr din Arad, cu atât mai vădit, cu cât produsele acestei fabrici, ocupă un însemnat loc în industria de zahăr a țării, stimulând nu în mică măsură reînvierea acestei ramuri ale industriei, căzută în ultima vreme într-o totală pasivitate, și contribuind în același timp cu un activ aport la dezvoltarea rapidă și sănătoasă a industriei naționale.

Valótlan hírek a Temesvári Első Takarékpénztár Rt. és a Banca Comerțului din Craiova S. A. fuziójáról

A temesvári Első Takarékpénztár csak alaptökét emelt, fuzióról azonban nem volt és nem is lesz szó

Az Ardealul Economic — Erdélyi Közgazdaság Temesvár-bánsági szerkesztőségétől

A kolozsvári „Keleti Ujság”, valamint a „Consum” című közgazdasági hetilap az elmúlt napokban azt a feltűnésteltető hírt közölték, hogy a TEMESVÁRI ELSŐ TAKARÉKPÉNZTÁR RT., amely csak a napokban hajtott végre sikerrel alaptökeemelését, fuziónálni készül a BANCA COMERȚULUI DIN CRAIOVA-val.

A hír közgazdasági és pénzügyi körökben nagy feltűnést keltett. A hírrel kapcsolatban kérdést intéztünk SZELTMANN PÁL, a Temesvári Első Takarékpénztár Rt. vezérigazgatójához, aki munkatársunknak kijelentette, hogy úgy a „Keleti Ujság”, mint a „Consum” a fuzióról szóló híradást a Temesváron megjelenő „10 perc” című hulevard lap tendenciózus és rosszakaratú cikke nyomán reprodukálta; fuzióról nem volt és a jövőben sem lesz szó, s így a két lap által korpoltált hír minden alapot nélkülöz.

O nouă invenție senzațională în domeniul sticlei

S'a descoperit sticla cu rețea sârmă „Bicella“, care nu se sparge și este elastică și izolatoare — Necesară tuturor grădinariilor, pepinierilor, sanatoriilor, spitalelor și urinelor industriale

Alături în cercurile interesate din străinătate, cât și la noi în țară a produs senzație ingenioasă invenția a unei fabrici cehoslovace, aceasta descoperind geamul înărit cu sârmă zis „Bicella“, care nu se sparge. Acest geam se poate folosi îndeosebi în ramurile de activitate unde razele soarelui ultraviolete joacă deosebit rol, în special la grădări, florării, viticulturii, pomiculturii, crăscătoriilor de păsări, pepinierii, sanatoriilor, gramurii pentru spitale, școli, etc. La industrii, ca geam la uzine și întreprinderii. „Bicella“ fiind elastică, flexibilă și un fel de imitațiune a sticlei, care nu se sparge este indispensabilă.

A modern találmányu „Bicella“ üveget terjeszti az aradi Schönberger és Grünstein cég

Az „Ardealul Economic-Erdélyi Közgazdaság“ Arad-bánsági szerkesztőségétől

Ugy a külföldi érdekelt körökben akárcsak Romániában érthető feltűnést keltett az a modern csehszlovákiai találmány, amely a nemzetközi üvegiparban korszakalkotó invenciót jelent. A találmány tulajdonképpen egy csehszlovákiai gyár produktuma, az úgynevezett „Bicella“ üveg, amelynek elsoorolhatatlan jótulajdonságai vannak, amelyek közül főleg azt kell kiemelnünk, hogy soha sem török, mint más rendes üveg.

A „Bicella“ tulajdonképpen egy törhetetlen drótüveg, amely rugalmas, hajlítható, dróthálóra kötött, teljesen átlátszó anyag.

Az üveggel szemben elvitathatatlan előnye még, hogy hatalmas ellenálló képességgel bír.

Az új találmány különösen azért korszakalkotó, mert átengedi az ultraviolett sugarakat,

amely úgy a növényi, mint az emberi fejlődésre nézve valószínűleg nélkülözhetetlen követelmény és szükséglet.

Az ipari élet tehát megint egy olyan praktikus találmánnyal gazdagodott, amely az ipari élet minden ágában felhasználható előnyösen. Különösen pedig vonatkozik ez a kertésziparfejlődésére, mert üvegházakra pompásan felszerelhető a Bicella, amely

jótulajdonságainál fogva az üvegházba elzárt növényekhez hozzáengedi a napsugarakból eredő ultraviolett sugarakat

és ezáltal a növények kétszer olyan intenzivitással fejlődnek, mint közönséges üveg alatt, amely tudvaleg nem engedi át ezeket a sugarakat.

Ami a Bicella felszerelését illeti, ebben szintén legyőzte az üveget, amennyiben otthon is bárki a legkönnyebben alkalmazhatja, tekintve, hogy

Cât privește partea practică a acestei sticle, s'a dovedit nu numai de cea mai trainică și rezistentă, dar prin faptul că „Bicella“ nu se aborează, netransperând, capacitatea ei de izolare este maximă, în rezistența față de intemperiiile vremii, grindină și ploaie este maximă.

Aplicarea acesteia o recomandăm cu căldură în special grădiniștilor, pepinierilor și administratorilor agricoli și de stabilimente sanitare, unde „Bicella“ este de neînlocuit.

Vânzarea și deslăcere pentru întreaga Românie o are firma Schönberger și Grünstein din Arad.

hajlítható és közönséges ollóval bármilyen alakra faragható.

Ezesetben tehát elesik az üvegvágás kényszere is, anélkül azonban, hogy ez a hajlíthatóság bármennyire is hátrányára volna a „Bicella“ rugalmasságának és óriási ellenálló képességének.

A zseniális csehszlovák találmány

romániai kizárólagos képviselőjét az aradi Schönberger & Grünstein, zsák, zsineg, kötél, kender, len, jutagymányok és kötéláru gyárnak sikerült megszereznie.

Az aradi cég már meg is kezdte a modern cseh találmány bevezetését a romániai piacon és különösen a kertész ipar részéről nyilvánul meg hatalmas érdeklődés, a Bicella iránt, amely ebben a bransban forradalmi újszerűséggel lendítette fel a romániai kertész ipart. A Bicellát azonban más oldalról is keresik és ez élénk bizonyítéka annak, hogy a belföldi piac fogékony a modern olcsó és praktikus találmányok iránt.

Olvassa a

„Lemnul“-t

Frații SPITZ Testvérek

Producenți de lemne, comercianți de cereale și produse, reprezentanți de mori

Fatermelők, gabona- és termény-kereskedők, malomképviseltek

ARAD

Holzproduzenten, Getreide und Productenhändler, Mühlenvertretungen

Bulev. Regina Maria

9

Telefon: 7-19. — Telegram: Frații Spitz Arad.

Industria minieră de lignit din Oradea S. A., asigură existența unei considerabile părți a populației din regiunea Hidîșeului de jos

— Edificările de drumuri artificiale și linii ferate. — Peste 120 de mineri lucrează zilnic în această fabrică. — Forța calorică a lignitului e de 4323. —

— Dela redacția noastră din Oradea. —

La o depărtare de vreo 13 km. de Oradea, pe drumul ce duce la Beiuș, în pământurile episcopiei greco-catolice, se găsește o mină de cărbune, a cărei exploatare asigură existența întregii populații din acea regiune. Întreprinderea care procura pâinea de toate zilele, a unei considerabile părți dintre locuitorii ținutului amintit

poartă numele de Industria Minieră de lignit din Oradea S. A.

și se află în localitatea Hidîșeul de jos. Mina aceasta are o vechime de șasezeci ani. Ea a fost descoperită de o societate italiană în a cărei exploatare a stat o mulțime de ani. Din anumite motive, mina aceasta de cărbuni a fost nevoită să sisteze într'un timp orice lucrare; și

exploatarea rațională n'a fost reluată decât în anul 1918, când s'a înființat Industria Minieră de lignit din Oradea S. A.,

a cărei acțiuni au fost preluate de un grup cointerestat care avea în fruntea sa pe binecunoscutul specialist de mine, d. Iosif Ujvári. Acest grup a reușit să achiziționeze pe seama sa și dreptul de exploatare pe un interval de 45 de ani, începând în același timp exploatarea intensivă a acestei valoroase mine de cărbune lignit. Lignitul care este o specie din cele mai bune ale cărbunelui,

este foarte căutat pe piață, întrucât se poate utiliza foarte avantajos ca materie de foc,

în întreprinderi de căi ferate. Mina de lignit din Hidîșeul de jos, merită o deosebită considerație din partea diferitelor întreprinderi. Cu atât mai vădit cu cât prețul cărbunelui străin și din țară e foarte urcat. De aceea fabricile din țară, întreprinderi și căi ferate,

să aibe în vedere prețurile scăzute și calitatea superioară a acestui cărbune,

atunci când ele vor să se aprovizioneze pentru necesitățile lor. Asta o spunem, fiindcă întreprinderile noastre industriale, până în ultima vreme n'au dat o importanță prea mare, eminentului produs al minei de lignit din Hidîșeul de jos. Exploatarea acestui lignit consumă imense sacrificii; totuși extragerea lui din bogata humă a jud. Bihor continuă din ce în ce cu mai mult zel, contribuind astfel nu în mică măsură la dezvoltarea sănătoasă a dife-

ritelor ramuri de industrie națională.

Industria minieră de lignit a edificat un drum artificial și a ridicat o linie ferată.

Societatea pentru exploatarea cât mai rapidă și rațională a cărbunelui de lignit din Hidîșeul de jos,

a fost nevoită să edifice un drum artificial de o lungime aproximativă de 150 de m.

care leagă șoseaua națională de depozitul minei. Drumul a fost terminat în anul trecut și a necesitat enorme cheltuieli. Iar dela depozit și până la gurile ocnei,

a fost ridicată o linie ferată pentru un mic tren industrial,

necesar transportului de cărbune. Linia ferată are o lungime de peste un km., șinele stând unele de altele la o distanță de 60 cm.

Societatea asigură existența a peste 120 oameni.

Pământurile din regiunea aceasta fiind slabe din cauza locurilor muntoase și a codrilor, populația se luptă cu sărăcia. Mulțumită însă acestei mine de cărbune, cea mai mare parte a populației, găindu-și de lucru în întreprinderea de lignit, și-a asigurat existența cotidiană. În întreprinderea minieră din Hidîșeul de jos

sunt angajați ca lucrători peste 120 de oameni, dintre cari cei mai mulți sunt locuitorii români

ai acelor regiuni.

Capacitatea de producție.

Capacitatea zilnică de producție e de 8—10 vagoane; în actualele stări anormale de criză economică, extracția lignitului nu se ridică însă peste 2—3 vagoane la zi.

Valoarea calorică a lignitului.

Forța calorică a lignitului dela mina din Hidîșeul de jos, este foarte mare. În baza analizei chimice a Școlii de Politehnică din București, făcute la 9 Februarie 1928,

forța calorică a lignitului este de 4323,

elementele lui împărțindu-se în felul următor: cărbune 46%, hidrogen 3.30%, oxigen și azot 8.37%, cenuse 17%, umezeală 23.78%, sulf 1.55%.

Prețul lignitului din mina din Hidîșeul de jos, față de prețurile celorlalte cărbune din țară și străinătate, e relativ ieftin. Ab Oradea un vagon costă 6500 lei.

Cei cari depun o muncă titanică.

Între statul major al industriei miniere de lignit din Oradea, remarcăm pe dd. Bertran Bruno, fizicianul cunoscut în toată Europa, dr. Carol Pap, inginer Alexandru Pastia, membru în corpul tehnic al statului, inginer Edmond Melan consilier tehnic în Ministerul lucrărilor publice, și Iosif Ujvári, reputatul specialist de cărbune.

Fabrica de sifon Salon din Arad a introdus o serie de sensationale inovatii in fabricarea apei de sifon

Cu drept de exclusivitate pentru intreaga țară, întreprinderea arădană a început lăjitrea noiei invenții

— Dela redacția noastră din Arad. —

Mai zilele trecute, cu toată in-suportabilă caniculă ce s'a abătut asupra orașului nostru, prețurile apei de sifon a scăzut subit. Scăderea bruscă a prețului a produs o neașteptată surpriză, întrucât populația invocând imensul val de căldură se aștepta nu la o scădere a prețului apei de sifon, ci la o îndreptățită urcare a lui.

Surprinzătorul scădere a prețului de sifon, și-a avut încurând explicația ei, întrucât la Arad s'a înființat o nouă fabrică de sifon, care

cu mijloacele cele mai perfecționate ale tehnicii moderne, a și pornit o activă campanie pentru cucerirea pieții de sifon din orașul nostru.

Noua fabrică înființată, care poartă numele de „Fabrica de sifon Salon” a făcut un însemnat pas în fabricarea apei de sifon din România.

Inovația „revoluționară” constă în construirea tehnică a buteliei de sifon. Anume, buteliile de sifon, produse ale fabricii de sifon Salon, sunt provăzute cu cap de porțelan, părțile nehygienice de metal, fiind excluse aprcape în întregime.

Invenția noilor butelii de sifon puse în circulație aparține constructorilor tehnicieni Hecht și Schubert

și reprezentanța pentru România aparținând exclusiv fabricii de sifon Salon din Arad.

De altfel un renumit consilier sanitar din streinătate a eliberat următoarea diplomă despre această minunată invenție:

Avantajele noilor butelii de sifon, lucrate de fabrica de sifon Salon din Arad, aparținând ca invenție constructorilor Hecht și Schubert, din punctul de vedere al sănătății prezintă un uimitor progres, față de buteliile de sifon de până acum. Aceste numeroase avantajii sunt următoarele:

1. Capul buteliei de sifon dispunând de un închizător bazat pe principiul pârgheii

se poate demonta dând posibilitate ca interiorul să fie curățat cu mai multă ușurință.

2. Butelia are forma cilindrică; iarăși un mare avantaj la curățirea interioară a sticlei.

3. Teava din sticlă este prinsă cu un inel de gumă, spre deosebire de buteliile vechi a căror țevi sunt prinse cu inel de metal.

Capul sticlei de sifon cu excepția ventilatorului, e construit din porțelan, astfel că

apa de sifon numai cu acest mic ventilator ajunge în contact, ceace din punct de vedere sanitar e un uriaș avantaj,

întrucât la buteliile de până acum capul fiind construit din metal, contactul continuu al apei de sifon cu acest metal, a stricat mult sănătatea.

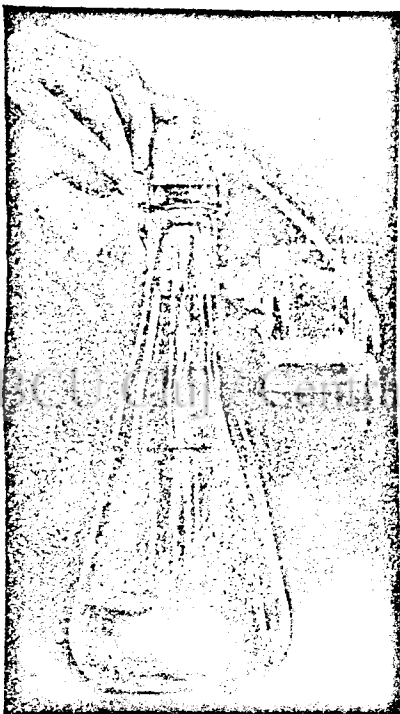
Părerea generală: Buteliile de sifon arătate din punct de vedere sanitar le găsim ireproșabile și utilizarea lor o recomandăm călduros, cu atât mai văros cu cât actualele sticle de sifon, pe lângă toată bunăvoința fabricantului, in-

teriorul lor nu poate fi curățit, dând astfel prilejul de a propaga diferite boli molipsitoare. În schimb buteliile, produse Hecht și Schubert, din motivele amintite mai sus, sunt spațiabile ușor, putând fi dezinfectate cu multă ușurință.

Pe lângă toate îmbunătățirile amintite, invenția aceasta prezintă încă un formidabil avantaj practic. Fabrica de sifon Salon

își prepară apă de sifon cu mașini de sistem special, ultimele invenții ale tehnicii moderne,

mixtiunea apei cu a sifonului făcându-se în doze precise și egale. Afară de asta, atât apa cât și acidul carbonic, înainte de a fi binate, sunt strecurate prin trei site speciale.

Intinderea rapidă a produselor fabricii de sifon Salon, a fost stimulată și de aceea, că

fabrica cu toate uriașele investițiuni și cu toată favorabilă conjunctură de pe piața, n'a abuzat de situație, în sensul urcării prețului, ci din contra a scăzut pe cât a fost posibil prețul apei de sifon.

Nouile butelii de sifon au apărut deja pe piață. Fabrica de sifon Salon, nu se îndestulește cu căștigarea definitivă a pieții din Arad;

ea intenționează ca aceasta invenție a secolului nostru să fie lăjită în întreaga țară.

Cu reprezentanța generală pentru toată țară a fost însărcinată tot fabrica din Arad. Fabrica de sifon Salon din Arad, va pune în circulația trei feluri de butelii. Buteliile vor avea conținutul de: $\frac{1}{4}$, $\frac{1}{2}$, $\frac{1}{10}$ litri.

Fabrica, formează proprietatea dlor Rosenberg Farkas, Jakab Eugen și Fodor Domokos, firma fiind înregistrată cu numele de „Salon, fabrica de sifon”, având sediul principal la Arad, Piața Catedralei 14. Cu conducerea efectivă a întreprinderii a fost însărcinată dl Jakab Eugen. Pentru desfacerea imensei producții, s'a recurs la ajutorul unui auto-camion Opel. Consumatorii așteaptă cu mult interes, intinderea în întreaga țară, a acestei utilă invenție.

A brünni és bécsi legfelsőbb bíróságok döntése szerint lengyel, román és jugoszláv adósoktól csehszlovák koronában követelhető a háboru előtti adósságok kifizetése

Érdekes évi jelentőségű döntés foglalkoztatja a Balkanállamok közgazdasági körét. Ezek közé az államok közé, amelyekre vonatkozik az új határozat, Románia is beletartozik és érdemesnek tartjuk részletesebben is foglalkozni a kérdéssel, tekintve, hogy Romániában igen sok embernek van még ma is háboruelőtti adóssága.

Egy csehszlovák területen levő takarékpénztár 1911-ben bécsi ingatlanra 2.600.000 Kc összegű jelzálogkölcsonnt folyósított — természetesen osztrák-magyar aranykoronákban. Minthogy a háboru befejezése után a takarékpénztár és a jelzálogul lekötött bécsi ingatlanok jelenlegi tulajdonosai között, akik azt 1918 október 25-én megvették és egyébként Jugoszláviában laktak, a visszafizetésre néve megegyezés nem jött létre, az új tulajdonosok 1927 április 25-én 50 schillinget és aztán 1927 szeptember 22-én 200 Kc-t helyeztek bírói letéltbe ezen jelzálogtartozás kiegyenlítésére, emellett Bécsben keresetet adtak be, amelyben annak megállapítását kívánták, hogy a zálogjog a követelésnek kiegyenlítése következtében megszűnt és ehhez képest az alperes annak törlesztését köteles tenni.

A takarékpénztár által indított perben az alperes jelzálogadósok azt a pergátló kifogást emelték, hogy a kérdésben a korábban folyamatba tett bécsi pernek során kell döntenie. A takarékpénztárnak felfolyamodására

a másodfokú bíróság a perfügőségnek kimondását megtagadta és érdemleges eljárást rendelt el.

ami ellen aztán az alperesek a brünni legfelsőbb bíróságnál kerestek jogorvoslatot.

A legfelsőbb bíróság döntése szerint kizárólag a bécsi legfelsőbb bíróság ítéletén mulik a per kimenetele, amely utóbbi eszerint abban a kérdésben volt hivatott határozni,

vajjon a jelzálogkövetelés valorizálandó-e, vagyis teljes névértékével lesz-e csehszlovák koronákban megfizetendő, vagy pedig az 50 schilling, illetőleg a 200 Kc ellenértékének letételével már ki van-e végleg egyenlítve

és ennek következtében az alperes a zálogjog törlesztésének tüzésére kötelezhető-e.

Az illető bécsi polgári törvényszék a keresetnek helyt adott és ítéletében kijelentette, hogy az arra vonatkozó megállapodás, hogy a visszafizetésnek az illető városban érvényes folyópénzben kell történni, csak úgy érthető, hogy „az alpereseknek az osztrák koronákban Ke-ben megfelelő összeg egyenértékének fizetésére kötelezték”. Ezen összegnek kiegyenlítésére az 50 schillingnek, illetőleg az 500 régikoronával felérő Ke-összegnek letételével megtörtént és ehhez képest a kereseti kérelem helytálló.

A fellebbezési bíróság, valamint a bécsi legfelsőbb bíróság megváltoztatták az elsőfokú ítéletet s a keresetet elutasították. Mindkét felsőbb bírósági ítéletnek megokolása megegyezik abban, hogy,

a követelésnek az osztrák és a csehszlovák köztársaságok lakói közötti viszonylatban való elszámolására vonatkozó határozmányok

nem nyerhetnek a fenförgő esetben alkalmazást.

A követelés sem az 50 schillingnek, sem a 200 Ke-nek letételével nincsen kiegyenlítve, amennyiben a 187—1919. sz. csehszlovák törvény értelmében a csehszlovák állam területén a háboruelőtti pénzkötelezettségek olyképen rovandók le, hogy minden egyes osztrák-magyar korona ellenében egy-egy Ke számítandó.

A felperesi adósok tehát

annyi csehszlovák koronát kötelesek lefizetni, ahány régi koronával tartóztak, hogy a követelés kiegyenlítettessék.

Minthogy ezen legfelsőbb bírói döntésben csak annyi van leszögezve, hogy az 50 schillingnek, illetőleg a 200 Ke-nek letétele nem elegendő a követelés kiegyenlítésére, a takarékpénztárnak újabb keresetet kell indítania követelésének Ke-ben való megfizetése iránt. Ezen új keresetnek a sors azonban már nem lehet kétséges, mivel a brünni Legfelsőbb Bíróság említett végzésében a bécsi legfelsőbb bíróság ítélezését ezen jogkérdésben eleve döntőnek és véglegesnek ismerte el.

Az ügynek a gyakorlati kihatása abban van, hogy

azon adósoktól, akik nem esnek clearing eljárás alá, tehát a jugoszlávoktól, lengyelektől s a románoktól stb. a háboruelőtti követelések csehszlovák koronákban követelhetők,

hogyha a fizetés valamely Csehszlovákiában fekvő helyen az ott érvényes folyópénzben vagy ehhez hasonló meghatározással lett kikötve.

Uj cégbejegyzések Temesváron

A temesvári cégjegyzőhivatalban a következő új cégekkel és változásokat jegyezték be:

Costea Floria sapka és kalapkészítő Temesvár. Record vámoslasi és szállítási vállalat Temesvár. Tulajdonosa Chalmi Rafael. Phönix kereskedelmi részvénytársaság Nagyszentmiklós. Alapítóké tizenegy millió és ötszáz ezer lej. Igazgatói tagok: Lutai Liviusz dr., Weber Izidor, Weber Viktor, Schleidt János, Dobos István, Hügel Miklós, Holz Márton, Fischer Rezső, Beltsch Dittrich, Gál Miklós, Scheffer Péter, Schuldner János, Ferencz Antal, Stoica Romulusz. Sváb Fakerskedelmi Társaság Schlosser és Társa Csákova. Tulajdonosok Schlosser János, Csicsáky Béla, Schofro Viltor, Felser Viktor. Dinyér Márton. Wilhelm Péter. Ideál harisnyagyár Temesvár. Tulajdonosok Zilich és Társa. Olea vegyészeti cég. Tulajdonosok Hübsch Dávid és Partos László dr. mérnök. A Csendes Testvérek cégből özvegy Csendes Dávidné kivált. A cég egyedüli tulajdonosa most Csendes Lipóti. A Petkovics és Kotru fényképészeti cégből Kotru Lyubomir elhalálozása folytán törölték. A cég egyedüli tulajdonosa Petkovics Velimir. A Whitehouse nagykereskedő cég új tulajdonosaiként bejegyezték Kleininger Jánost és Schleich Domokost. Trasser Miklós a cég eddigi tulajdonosa a cégből véglegesen kivált.

Kitünő eredménnyel zárta első félévi mérlegét az Első Bánsági Képkertező és a Temesvári Készbutor Gyár

A nyomasztó gazdasági krízis ellenére is még mindig akadnak az országban olyan vállalatok amelyek hűroszi küzdelmek árán bár, de bizonyos mértékben a teljes fejlődés jegyében képesek aktivitásukat kifejteni. A nehézségeket könnyű szerrel áthidaló vállalatok sorába tartozik többek között a Temesváron működő **Első Bánáti Képkertező Gyár**, amely

tíz évi fenélás alatt olyan előrehaladást tett a képkertező iparban amilyet az ualkodó gazdasági viszonyok között aligha lehetett volna elvárni.

Az Első Bánáti Képkertező Gyár tíz évvel ezelőtt alakult és opportunus vezetéssel üzemeit jelentős mértékben kibővítette úgy, hogy ma a legmodernebb német gépekkel állítja elő országosan elismert produktumait. A bánsági iparvállalat készítményeit a legmagasabb művészi nivóra emelte. Teljes üzemekkel dolgozik és

gyárt 150 profilban és négy féle kivitelben pompás képkercet léceket, amelyek bármely külföldi produktummal felveszi a versenyt.

A képkercet léceket szükség esetén a legkülönbözőbb faimitációkból állítja elő.

A gyárnak a racionálisabb munka-beosztás elvei alapján öt osztálya van: fagegmunkáló, díszítő, aranyozó és fényező osztálya, amelyek koncentrikus vezetés mellett végzik munkájukat. A gyár munkásainak a száma meghaladja az ötvenet akik közül az egyes osztályok vezetői elsőrendű külföldi szakmunkások, a többiek pedig a hosszú évek munkásságában valósággal speciálistákká fejlődtek ki úgy, hogy ez már eleve biztosítja a munka szakszerűségét, ami pedig a gyártmányok kivitelének alapvető kritériuma.

Az Első Bánáti Képkertező gyár akitvítésének kapacitást mi sem jellemzi jobban, hogy termelési kontingenst meghaladja a 120—140 ezer méter léceet, ami

egyben azt is igazolja, hogy a gyár ma Románia legnagyobb ilyen természetű iparvállalata.

Épen ezért a nemzeti ipar szempontjából eminens érdemei vannak tekintve, hogy központi irodájának (Temesvár, Piața Bisericei 2), gazdaságos vezetése mellett teljesen kizárja a külföldi konkurenciát és ma már megteremtette az önálló romániai képkertező ipar fundamentumait, amelyen ez az iparág a bánsági iparvállalaton keresztül a modern kor igényeivel lépést tartva fog tovább fejlődni azon az uton, amelyről a legsúlyosabb gazdasági nehézségek sem tudták eltéríteni.

Az Első Bánáti Képkertező gyárnak valósággal pendentje temesvári Vas- és Rézbutorgyár, amelynek üzemei szintén a P. Bisericei 2. szám alatt épültek ezelőtt nyolc esztendővel. A Vas- és Rézbutorgyár, akárcsak testvérvállalata szintén elsőrendű vezetésének köszönheti, hogy rohamosan fejlődött olyannyira, hogy

ma már 30—40 munkással dolgozik és üzemeinek modern technikai berendezésével teljes mértékben felveszi a versenyt készítményeivel a külföldi gyártmányokkal.

Versenyképes vas- és rézágai, újjeliszekrényei stb., minden szempontból megütik azt a mértéket, amelyet a modern külföldi gyártmányok magukon viselnek. Emellett pedig tökéletes formában gyárt fehér zománcozott szekrényeket, toaletteket, továbbá orvosi műtőasztalokat és más kórházi berendezéseket, amelyek ma már országosan ismertté tették a temesvári gyárat. A nagy szimpátiának köszönheti a gyár, hogy

az egyrehalmozódó megrendelések közepette már eddig is számos nagy belföldi kórházat, szanatoriumot, iskolát és internátust szerelt fel

Komoly csődvészély fenyegeti a Szatmári Gőzmalom Társulatot

Utóajánlat folytán új árverést fognak tartani a malom ingatlanai fölött

Szatmár gazdasági életének legújabb eseménye, hogy a Szatmári Gőzmalom Társulat ellen néhány nappal ezelőtt megkérték a esődöt.

A Szatmári Gőzmalom Társulat körül kavarnak a dolgok és ennek a nagymultu, hatalmas iparvállalatnak további sorsa a napokban egészen új fordulatot vett. Ismeretes, hogy a nagy gőzmalom ellen a Banca Românească árverést kért és az árverésen a legtöbbet ígéro Banca Marmorosch, Blank et Co. vette meg a malmot 6.200.000 lejese ajánlatával.

Az árverés azonban nem emelkedett jogerőre, mert utóajánlat érkezett be a telekkönyvi hivatalhoz. A utóajánlatot Friedmann Árpád dr. ügyvéd adta be, aki 650.000 lejjel ígért többet,

a szükséges eszközökkel, vaságyait pedig különösen a katonaintézmények favorizálják.

A nagy temesvári gyár rézanyagát Ausztriából, vasanyagát Resicáról, az ágyakhoz szükséges sodronyárut pedig, a kolozsvári Industria Sármeitől szerzi be a sodronyágy betétekhez, amelynek házilag modern felszerelésű szövőgépein állít elő.

A gyár évente mintegy 6—7 ezer darab ágyat produkál, amely a mai viszonyok között maximumát teszi ki a termelési kapacitásnak.

Ugy az Első Bánáti Képkertező gyár, mint a temesvári Vas- és Rézbutor gyár a temesvári Hermesbank Rt. érdekeltsége. Mindkét gyár nagyszerű eredményekkel zárta 1925. első félévi mérlegét és ez komoly biztatás arra, hogy évvégi mérlegüket is az eredményes munkásság jegyében fogják zárni.

mint amennyit az árverésen értek el. Az utóajánlat folytán most új árverést fognak elrendelni, amelyet még ebben a hónapban megtartanak.

A malom-társulat ellen egyébként esődkérvényt is adtak be, mert az árverésen befolyt összeg nem lesz elég arra, hogy az összes hitelezőket kielégítsék. Ezért több hitelező megkérte a malom ellen a esődöt, amelynek elrendelése dolgában a napokban tartandó tárgyaláson dönt a törvényszék.

Amennyiben a hitelezők el nem állnak igényüktől, úgy a szatmári malom menthetetlenül esődbe kerül és ezzel szaporodott eggyel a gazdasági harcban elesett erdélyi iparvállalatok száma.

Emelkednek a tűzifa árak

A cfr. tarifapolitikája és a termelés csökkenése okozzák a tűzifa árak emelkedését — Erős kereslet jegyében indul az őszi szezon, a készletek azonban megcsappantak

A vasuti fuvardíj felemelése folytán a tűzifa árak is hatalmas tempóban emelkednek. Az emelkedés azonban nemesak a fuvardíjak emelkedésében leli magyarázatát, hanem abban is, hogy a pénzühiány folytán az ideai termelés a minimumra csökkent, különösen azért, mert a tavalyi erős tél folytán a készletek csaknem teljesen kifogytak, azokat nem lehetett pótolni. Az ideai termelés annyira gyenge, hogy a piac szükségletét nem képes egyelőre ellátni és így

a faárak napról-napra emelkedő tendenciát mutatnak.

A kereslet egyelőre még vontatottan indul, mert csak a legnagyobb állami üzemek kezdték meg szükségletük fedezését, a magánosok pedig szükségletük fedezését kénytelenek ószre kitölteni a pénzühiány miatt.

A fakereskedőknek különben egy

hatalmas és illojális konkurenciával kell megküzdenniök, mert a hadtestparanesnokságok a körzetük alá tartozó nyugdíjas, aktiv és tartalékos tisztiek, valamint altisztek faszükségletét saját hatáskörükben szerzik be. Az állam még ehez megadta azt a kedvezményt, hogy ezek a katonai szervek fuvardíjat sem fizetnek és így olyan előnyös helyzetbe kerültek a kereskedőkkel szemben, hogy a kereskedők az amugy is gyenge kereslet mellett nagyon meg érzik a katonák sorából kikerülő vevőkörük elmaradását.

A tűzifa detail árai még ma sem érték el a magassági nivót, amely a horribilis szállítási díjak, és óriási beszerzési árak miatt ószire föltétlenül be fog következtenni. Az árak egyébként a következőkép alakulnak ki:

Nagyban Csuesavidéken prima

bükk vagononként 6500—6800 lei ab feladóállomás, Szamosvölgy prima bükk 5000 lei ab feladóállomás, hán-tottfa mindkét termelési helyen 1000 lejjel drágább vagononként. Ezen árak alapján prima bükk ab Kolozsvár vagononként 7500—8000 lej, míg a hán-tottfa 8500—9500 lejben kerül. Ehez viszonyitva a detailárak a következőkép alakultak: prima bükk ölenként hazaszállitva 1650 lej, hán-tott ölenként hazaszállitva 1850 lej, tölgy hasáb 1500 lej, mig dorongfa 80 lej métermázsánként vágatlan állapotban. Az aprított fa árai hazaszállitva: prima bükk métermázsánként 100 lej, hán-tottfa 110 lej.

Az árak alakulására jellemző, hogy a nagyobb fatermelő telepeken, melyek még el vannak látva áruval, az árak nem érnek el ugyan ilyen magasságot, de

a CFR. elhibázott vasuti politikája folytán a szállitás ezekről a nagyobb központokról távol eső termelőhelyeken az óriási fuvardíjak miatt annyira irracionális, hogy a kereskedők meg sem kísérelhetik szükségleteiket ezeken a helyeken beszerezni.

A száz kilométeren felüli távolságoknál a CFR. olyan óriási fuvardíjakat számít fel, hogy az áru olesőbb beszerzésével sem tudják a kereskedők ezt az óriási fuvardíjkülömbözetet belekalkulálni és így kénytelenek a közelebb fekvő termelési központok drágább áruit vásárolni.

Ha a CFR. jelenlegi politikáján a közeljövőben változtatni nem fog, úgy épen az elsőrendű szükségleti cikknek, a tűzfának az árában oly óriási emelkedés fog bekövetkezni, amely az amugy is drága életstandardot a végsőkig fogja fokozni. A kereskedők minden lehető elkövettek, hogy a vasutigazgatóságot ezen téves és gazdaságilag lehetetlen politikájának megváltoztatására bírja azonban minden eddigi kísérletük a vasutigazgatóság merev és elutasító álláspontja miatt eredménytelenül végződött.

A bánságba telepíti át üzemét a chitilai cukorgyár

Nem létesül új cukorgyár a Bánságban

Az országos sajtó az utóbbi időben gyakran foglalkozott azzal a hírrel, hogy Temesvárott egy tőkecsoport cukorgyárat szándékozik létesíteni. Egy ilyen gyárnak az alapítását most bukaresti kompetens forrásból megeafolják, de egyttal közlik azt az érdekes hirt, hogy a Bukarest mellett működő chitilai cukorgyár, mely a Banca Românească érdekkörébe tartozik és egyike legrégebbi cukorgyárainak, minden előkészülettel megkezzi arra, hogy Temesvár környékére költözzön át. A chitilai cukorgyár temesvári költözködésével kapcsolatban végleg megdőlnék mindama kombinációk, melyek az utóbbi időben egy új cukorgyár létesüléséről keletkeztek. Nagyon valószínű, hogy a chitilai cukorgyár a jövő évi kampányt már Temesvár környékén természetett répával akarja lefolytatni. A gyár áttelepítésének főoka, hogy a Bukarest mellett fekvő chitilai gyár nem kapott elegendő répát és azt reméli, hogy a Bánságban mostani termelésénél lényegesen nagyobb mértékben dolgozhat.

DIANA

sós borsesz, vezérképviselő „GEA“ KRAYER. Főlerakat Balkán Impex, TIMIȘ OARA.

Falimente de Stat

EMIL BORDA doctor în drept, știința de stat și științe economice.
de Licențiat în științele comerciale și industriale la Berlin.

III.

Adolf Wagner, admite utilitatea anumitor credite necesare, însă numai când nu pot fi înlocuite cu impozite, conzideră însă că obligativitatea de replătire a statului este cel puțin tot așa de mare ca a oricărui particular, și aceasta cu atât mai mult, că statul trebuie să fie exemplul de onestitate de debitor și pentru menținerea prestigiului și creditului său este condiție primordială satisfacerea obligațiilor.

Cu sfârșitul războiului Mondial istoria literaturii falimentelor de stat intră într-o nouă epocă prin discutarea intensă a socializării pe de o parte, și a comunismului și bolșevismului pe de altă parte.

Goldscheid în lucrarea sa la 1919 falimentele de stat le privește ca un proces de sanare și socializare economică spunând, că dacă nu ar interveni aceasta expropriere și nivelare, respective comunizare a bunurilor private, din sus dela stat, ar trebui să vină de jos dela masele proletare în formă de revoluții.

În timpul de după războiu literatura falimentelor de stat se îmbogățește imens, se schimbă terminologia astfel că d. ex. „Fischer Carol August în lucrarea sa „Zur Lehre vom Staatsbankrott“ Karlsruhe 1921 propune de-a înlocui expresiunea falimentului de stat în cele mai multe cazuri cu revoluții financiare.

Trafarea falimentelor de stat în drept.

În privința concepției de drept a împrumuturilor de stat în general există trei grupe de concepții: 1) Concepția suveranității statului în sensul căreia statul are drept de-a declara faliment și nu există nici un fel de coercitiv contra statului. 2) Este diametral opusă primei concepții și stă pe punctul de vedere a teoriei contractuale echivalând statul în ceea ce privește obligațiile sale contractuale cu totul particularilor. Aceasta concepție face însă o mare deosebire între creditorii streini și cetățenii proprii ai statului. 3) Care consideră, că falimentul de stat nu este un act juridic, ci un simplu fapt, părere pe care o împărtășește și A. Manes.

„Zacharia“ împărtășește părerea dintâi. În concepția lui, împrumutul de stat pentru un cetățean este o contribuție, iar falimentul sau neîndeplinirea obligamentelor este firească și se justifică prin interesul comun, căruia trebuie jertfite orice interese particulare. Streinul, care împrumută unui alt stat, se asimilează cetățeanului, înțelegând a contribui la sarcina aceluși stat. Din punct de vedere de drept contractul de împrumut este un contract aleatoriu și pierderile sau neîndeplinirea contractului, din partea statului aparțin riscului normal pe care creditorul a înțeles să îl supoarte, atunci când l-a angajat.

Această părere o împărtășește și Salvigny probabil întărit și de legea Prusiei din 1823, care enunță, că creațe asupra statului derivând din împrumuturi nu sunt împricuosabile. Și în concepția lui contractarea de împrumuturi și replătirea acestora sunt acte de suveranitate fără dreptul de inmixtiune al altor state.

Într-un mod drastic demonstrează profesorul de drept internațional rus v. Martens corectitatea acestei concepții de drept a datorilor și pune, că dacă n'ar fi așa statul ar trebui să interzică supușilor săi orice transacții cu străinătatea, căci în caz de neîndeplinire străinătatea ar avea drept de urmărire fără respectarea suveranității statului.

Identică este și concepția de drept a englezilor, astfel Philimore la 1882 declară categoric, că este stabilit în jurisprudența engleză, că datorile de stat sunt datorii onorifice, și nici justiția civilă din țară și cu atât mai puțin cea streină, nu se poate atinge de aceasta obligațiune fără încuviințarea guvernului.

În aceeași concepție Lavrense la 1910, susține părerea, că un stat care anechează pe un altul, nu poate fi considerat obligat prin contractele celui din urmă, decât numai după ratificarea acestora.

Același punct de vedere îl susțin și juristii germanii în frunte cu v. Bar.

Și francezul Appleton conzideră împrumuturile de stat, contracte aleatorii: însă vede un conflict de competență dreptului internațional faptul, de a împărtăși de un tratament inegal pe creditorii proprii față de cei streini. Adecă dreptul de intervenție a statului strein începe la lipsa de voință, iar nu la incapacitatea materială a îndeplini obligamentele contractante. Favorizarea creditorilor cetățenii proprii față de streini este înșelăciune față de care are competență statul strein.

Ministrul din Argentina Drago caracterizează prin aceea natura specială a împrumuturilor de stat față de obligațiunile de drept civil, că împrumuturile nu se contractează cu vre-o persoană certă, titlurile însă emise și cumpărate de creditorii statului, le este inerentă aceea suveranitate a statului, de-a enunța, chiar ea și la banenote neschimbarea lor.

Dintre susținătorii părerii contrare Levandowski susține, că statul atunci când contractează un împrumut se lăpădă pentru aceea negociațiune de egalitate sa de stat și intră în rândul persoanelor particulare, căroră li se asimilează întru toate. Cu toate acestea și el recunoaște că acesta este idealul juridic, după situația de drept de azi statul nu poate fi constrâns la plata datorilor sale.

Dintre germani Kaufmann, Freund, Pflug și Laband sunt aderenți ai teo-

riei contractuale și în general majoritatea germanilor, cari nu au crezut în posibilitatea unui faliment al statului lor și din aceasta cauză au apărut cu toată insistența interesele creditorilor germani față de străinătate. — Laband susține, că este absurd de a face distincție între creditorii streini și proprii, stând pe baza teoriei contractuale spune, că directiva complexului de obligațiuni sunt condițiunile la contractare și legiuirea în vigoare la acea dată, pe lângă cari creditorul a înțeles să își plaseze capitalul. Este absurd de a privi odată statul ca parte contractantă supusă legilor la data contractării împrumutului și pe urmă ca suveranitatea pusă de asupra legilor la enunțarea falimentului. Falimentul de stat ca și cel privat nu poate fi decât fapt, iar nici decum drept, fapt este însă că față de neîndeplinirea obligațiilor statului, particularul creditor stă neputincios, însă aceeaș soartă o împărtășește și creditorii din țară ca cei streini.

Problema de rezolvit este, de-a da dreptului internațional privat modalitatea de a stabili norme, cu cari fiecare stat să poată reprezenta interesele supușilor săi creditori ai altor state, față de abuzurile acestora în calitate de debitori. Meili a fost primul, care la 1895 în lucrarea sa intitulată „Falimentul de stat și știința dreptului modern“ apărută la Berlin a propus înființarea unei instanțe judecătorești internaționale chemate a se pronunța în astfel de conflicte de interese.

O soluțiune interesantă propune juristul danez von Bachne von Varrick, care proclamă drept financiar mondial unitar pentru toate statele, și mai ales punerea contractelor de împrumuturi de stat pe bază de convenții internaționale, cerând pentru respectarea acestora sancțiuni identice și aceleași mijloace de realizări practice. Realizarea acestei propunerii o crede cu atât mai ușor posibilă, că puterile mari sunt statele și economie mai consolidate, cari cu greu sunt espuse unui faliment, și acestea cu puteri unite ușor pot exercita presiune asupra statului debitor și în caz de lipsă chiar executa voința lor.

Față de acest ideal plan de realizarea armoniei internaționale, juristul sârb Milovanovitch arată că executările internaționale sunt teorii, în realitate totul depinde de valoarea morală a debitorului și forța sa armată, cari determină limitele executabilității datorilor internaționale într'un stat suveran.

Dacă facem o reprivire generală asupra diferitelor concepții de faliment de stat a juristilor, trebuie să constatăm, că acestea se prezintă nu ca norme absolute de drept, ci ca un

aliaj de norme de drept civil național și internațional, iar în ultima analiză toate aceste norme de drept nu sunt decât o formulare de aplicarea intereselor economiei naționale a statului cărui îi aparțin, iar ceea ce este mai interesant, și că dreptul de a declara faliment al statului, nicăiri nu ni se prezintă ca un drept de necesitate (Notrecht).

Apărarea intereselor creditorilor streini

În principal sunt 5 considerende cari contează în apărarea intereselor streinilor creditori ai unui stat, și anume: 1) Darea de garanție; 2) Intervențiuni; 3) Asociații de apărare intereselor; 4) Controlul financiar, și 5) Arbitrajele. Aceste le vom analiza atât din punct de vedere economic, cât și juridic.

Așa zisele garanții legale ale statului, cari constau în prevederi constituționale sau dispoziții legale de garanție, din punct de vedere practic nu contează, ele nu sunt decât forme peste cari în caz de lipsă ușor trece statul. În schimb sunt de importanță garanțiile reale, cari constau în gajarea unor bunuri sau mai mult venituri ale statului, cari sunt menite a acoperi datorile contractate.

A doua formă este garantarea de către alte state a datorilor unui stat, formalitate, care deasemenea nu poate avea altă valoare decât una morală atâta timp, până ce statele vor să îndeplinească obligațiunile lor.

Un sistem special de garantarea creanțelor creditorilor unui stat este înființarea de casă specială, ca de exemplu Sârbia prin legea din 31 Decembrie 1887, în care curge o anumită procentualitate dintr'o contribuție a statului și care stă sub dublul control al statului debitor și a unui reprezentant al creditorilor. Acest fond va servi exclusiv pentru satisfacerea creditorilor conform obligațiilor contractate.

O nouă formă de garantare este aceea prin Liga Națiunilor, astfel d. e. Cehoslovacia la luarea împrumutului englez din 1922 dela casa Baring Brothers a stipulat, că în caz de neîndeplinire a condițiilor contractuale, Liga Națiunilor este competentă de a stabili, dacă părțile nu cad de acord, asupra felului de garantare și amortizarea datorilor.

Exemplele de intervențiune pe cari ni le arată istoria finanțelor publice se prezintă fără escepție, ca o inmixtiune a statelor puternice în chestiunile financiare ale statelor mai slabe, iar în cele mai multe cazuri sunt evidente anumite intențiuni ascunse de aspirare din partea puterilor mari. În ceea ce privește intervențiunea în chestiunile frecvente de faliment ale statelor americane, aceasta dela 2 Decembrie 1823 încoace, s'a bătut de așa zisa doctrina lui Monroe, care enunța de ofenzatoare și asupritoare orice inmixtiune a statelor Europene în chestiunile interne ale Americii.

(Va urma.)

Mindenki
kóstolja meg!

DIRLEHER
HAGGENMACHER
TAVASZI SÖREIT

Citiți

„Lemnul“

Starea dezastruoasă a comerțului în prima jumătate din anul 1928

Falimente peste falimente — Somajul din industrie — Comercianții străini ne reduc creditele — Datoria Băncii Naționale

În numărul nostru trecut ne-am ocupat pe larg de situația dezastruoasă care dominează industria Transilvăneană din primele șase luni ale anului curent, accentuând cauzele multiple, cari au adus industria Ardealului la marginea prăpastiei falimentului economic. Dăm mai jos situația generală din întreaga țară, văzută de experții economiști ai capitalei, cari înfățișează în toată medietatea, criza economică din țara românească, precizând în același timp și corective pe cari factorii competenți, ar trebui să le normeze fără întârziere.

Criza prin care trece de aproape trei ani comerțul nostru — interior și exterior — a ajuns limita. Dezinteresarea oficialității de nenorocirea abătută asupra comerțului — logică urmare a măsurilor luate de guvern ca: împedecarea ajutorului capitalului străin, tarif vamal și politică de fiscalitate excesivă etc. etc., au distrus — termenul nu e prea tare — bruma de comerț și industrie pe care o aveam.

Cifrele și datele ce le publicăm mai la vale dovedesc că situația e dintre cele mai precare și că este prea târziu să se mai recurgă la măsuri fictive de reparare a greșelilor din trecut.

Criza industriei

Politica greșită adoptată după război de cei ce doreau transformarea țării — din eminentă agricolă, cum a fost, este, și va mai fi încă multă vreme, în țară industrială, a dat începuturilor de industrie ce le aveam o lovitură din cele mai grele cu toată încurajarea stupidă a tarifului vamal, căilor ferate etc., încurajare plătită tot de bietul contribuabil agricol.

Nici măcar industria extractivă minieră și petroliferă, nu lucrează în profit.

De celelalte industrii nu mai e de vorbit. Fabrici mari și-au închis porțile unele, ca „Postavul“ Găvana etc. dând faliment sau cerând moratoriu, altele licențind lucrătorii și reducând lucrul.

Somajul e în floare și falimentele în serie.

Comerțul

Situația comerțului e pur și simplu dezastruoasă. Sutele de falimente, ce se țin lanț, moratoriile ce se cer și se acordă zilnic, fuga, sau sinuciderea diversilor comercianți ce nu mai pot face față greutăților este cel mai sugestiv tablou al situației.

Este o adevărată tragedie, situația comerciantului ce nu mai are niciodată siguranță că în zilele de scadență va putea plăti totul și tremură tot timpul dintre 30, și 15 ale lunii. Zile când plățile trebuiesc făcute cu orice preț.

Criza care se menține de aproape trei ani, a atins — după cum spunem și mai sus — paroxismul. Numai în intervalul dela 1 Aprilie până azi, la București, au obținut moratoriu 30 de comercianți, având datorii, în lei sau valute străine, ce se cifrează la aproape opt sute milioane lei. Mulți dintre cei ce au ob-

ținut aceste înlesniri au fost apoi declarați în stare de faliment. Numai una din aceste din urmă firme fabrica „Postavul“ are un pasiv de 241.984.512 lei.

În primul semestru al anului în curs, adică până la 30 Iunie, s'au protestat polițe, trate sau bilete la ordin, în lei sau valută, pentru — citiți bine — peste un miliard lei.

Notați, că aceste cifre privesc numai Bucureștiul, unde se cheamă că situația e mai bună. În provincie situația este mult mai neagră. Miile de falimente, din toate orașele din țară și în special în cele din Ardeal alături de cele din București, încununează politica financiară a actualului guvern.

După cifre aproximative s'au protestat — în toată țara — polițe și trate de patru cinci miliarde lei.

Ce e de făcut

Prima măsură pentru ușurarea comerțului ar fi acordarea creditelor pe termen mai lung și cu dobândă mai mică.

Aste adevărat că banca Națională a silit băncile să reducă dobânzile la 18%, dar imediat după această măsură a redus reeseontul, și băncile la rândul lor au fost nevoite să reducă creitele comercianților. Așa că în loc să fie bani mai estini, nu sunt aproape de loc, și mulți comercianți sunt nevoiți să recurgă la cămătări lucră ce duce la faliment sigur.

Se impune băncii Naționale să înceapă imediat, fără să mai aștepte stabilizarea, — o mișcare pentru intensificarea creditelor acordând reeseonturi mai mari și obligând băncile la rândul lor să vie imediat în ajutorul comerțului ce altfel se va stinge încet, dar sigur. Orice altă amânare în situația critică de azi poate avea urmări incalculabile. Casele străine, speriate de avalanșa de falimente din țară, reduc creditele și caută să lichideze cât mai curând conturile din țară. Fără intervenția băncii Naționale pentru eurmarea acestei situații, urmările ei pot fi din cele mai dezastruoase pentru economia națională.

Banca asociată din Arad, în jurul căreia s'au produs atâtea discuții a fost declarată și a doua oară în stare de faliment. Desbateră decisivă a fost ținută în ziua de 7 August în fața Tribunalului, unde reprezentanții Băncii au comunicat că afară de o singură poziție depusă sub parola „Mircea“ nu mai este nici o cerere pentru faliment, iar

pe baza legilor în vigoare numai

o persoană juridică poate figura în asemenea cazuri.

Reprezentanții juridicii a Băncii au înaintat și un bilanț din care reiese că banca este activă.

Declarațiile pentru acordarea unui moratoriu erau semnate de majoritatea interesatilor

asa că activul prezintă o garanță suficientă pentru plata sumelor pretinse de acei cari au cerut falimentul. Cu toate acestea

Tribunalul a decis declararea pentru a doua oară în stare de faliment a băncii,

numind curatorii ai masei falimentare pe d-nii avocați dr. Cornel Lutai și dr. Ioan Sporea. Termenul pentru declararea pretențiilor a fost fixat pe ziua de 7 Noembrie. Comisia de lichidare alcătuită din reprezentanții creditorilor

a făcut apel împotriva hotărârii Tribunalului,

fiindcă și la prima ocazie s'a luat hotărârea pentru faliment pe baza acelorasi motive juridice și cei interesați au speranța că Curtea de Apel din Timișoara va casa sentința Tribunalului din Arad.

Iarăși falimente în Ardeal

Insolvențele Băncii Române din Satu-Mare și a Băncii asociate din Arad

Criza economică se accentuează din ce în ce cu mai multă înverșunare. Sistemul financiar nenorocit, nesiguranța continuă a legilor economice, criza acută de numerar, a făcut ca în ultima vreme, edificiul economic să fie serios zdruncinat. După o serie de falimente ale diferitelor instituțiuni financiare și industriale din țară, urmează acum alte două, exponente ale vieții economice din Ardeal. Moartea lor, urmată după o lungă agonie, desvâlul deliranta situație economică a Transilvaniei.

Aceste două bănci, nu sunt ultimele victime; cum n'au fost nici primele.

Și dacă în curând nu se va produce o radicală schimbare a actualelor situații incerte, alte instituțiuni vor fi sacrificate pe altarul dezastrului economic.

Prima falită e Banca Română S. A. din Satu-Mare. Ea a fost declarat în stare de faliment la sfârșitul săptămânei trecute.

Curatorii ai masei falimentare au fost numiți d-nii avocați dr. Andrei Dobosi și dr. Augustin Silvași. Falimentul, cu toate că era de așteptat, a produs senzație pe piața financiară din această regiune, căci

Banca Română dispune și acuma de un activ, care întrece cu mult pasivul și numai nerăbdarea unor creditori a determinat că opera întreprinsă pentru salvarea băncii să nu ducă la un bun sfârșit.

Banca a fost fondată în 1922 pentru finanțarea industriei forestiere din Maramureș. Pe baza acestui program banca s'a angajat cu mai multe milioane la firma J. Elefant din Vișeu de sus, care

din cauza crizei din industria forestieră a fost silită să înceteze exploatarea

și mai târziu pe baza cererii unei firme cehosloave a fost declarată în stare de faliment. Bani investiti de bancă nu sunt pierduți nici acum dar încetarea plăților firmei Elefant a

împins-o într-o grea jenă financiară. Situația băncii a mai fost agravată și de faptul că din pricina unei tranzacții încheiate cu Banca Populară din Careii Mari a suferit și acolo pierderi importante așa că Banca Română a fost silită să se declare insolventă.

Când Banca și-a încetat plățile, celelalte instituțiuni financiare de pe piață s'au repezit să-i salveze situația ei.

Chiar și Banca Națională a promis tot concursul pentru evitarea falimentului. Evenimentele interne au făcut însă ca acest ajutor să vină cam târziu și această întârziere a fost decisivă pentru opera de asanare. —

Deponenții și creditorii Băncii Române și-au pierdut răbdarea și au hotărât să preia ei singuri operațiunile de lichidare.

S'a întreprins din partea celor interesați o acțiune pentru încheierea unui concordat pe baza evaluărilor reale executate pentru stabilirea exactă al activului Băncii. Rezultatul era satisfăcător în cât

90 la sută dintre deponenți au acceptat cota de 45 la sută.

Fondul pentru despăgubirea deponenților a fost creat din participațiunile Băncii la firma Elefant: care transformându-se în societate anonimă se pare că va fi salvată complet. Dar unii dintre creditorii Băncii nu a mai voit să aștepte așa că

pentru a evita neplăceri băncii a înaintat ea însăși cererea pentru a fi declarată în stare de faliment.

Având în vedere, că Banca are sume foarte mari de încasat, majoritatea creditorilor speră că se va putea asigura și acuma o cotă îndestulătoare, sau chiar se va putea cere ridicarea falimentului în urma faptului că numai 10 la sută din creditori nu au acceptat aranjamentul oferit de Bancă.

BEREA

Az

URSUS

este excelentă
sör a legjobb

lutastabilizáció után azonban, ha a romániai gyárak olcsó tőkéhez jutnak, módjukban fog állni a nagykereskedők kérésének eleget tenni és nem lesznek kénytelenek a prompt fizetés előnyeiért a kisebb cégeket is felkeresni.

Gabona és termény

A buzában rendkívül mozgalmas üzlet van. Ennek oka az, hogy Besszarábia nagyrésztében, továbbá Moldova egy részében, Erdélyben, különösen Háromszék vármegyében és a Bárcsában, avonkívül Bukovinában igen rossz volt a termés, úgyhogy ezek a vidékek erős buzabehozatalra szorulnak. Ugy Besszarábia, mint Moldova, Erdély inséges vidéke és Bukovina a Bánáttól. Arad és Kőrös vidékéről igyekeznek fedezni szükségleteiket. Így történt azután, hogy

a buzaárak a belföldi rendkívül erős szükséglet következtében jelentékenyen a világi piaci árak felé kerültek.

Ezek az árak az állandóan fennálló nagy szükséglet következtében tartósan igérkeznek. A besszarábiai és erdélyi nagy malmok a Bánságban nagymennyiségű buzázt fedeztek.

Az üzlet teljesen simán bonyolódott le, miután

a C. F. R. példászerűen honnyolitotta le a szállítást.

Ami így fontos volt, megfelelő számú vagonot bocsájított a szállítók rendelkezésére és ha ez így lesz a jövőben is, akkor a gabonatermés és szállítás ekszponensei nagyon meg lehetnek majd elégedve.

A takarmányszükséglet fedezése az idén mindenesetre nagy bonyodalmakat fog előidézni, mint ahogy már eddig is előidézett. A nagy szárazság folytán ugyanis, mely július és augusztus elején egész Románia területén uralkodott, a takarmánycikkek ára jelentékenyen megruglott. Mindezt természetesen az általánosan rossz kukoricatermés okozta.

Az árak drágulását különösen meg lehet állapítani az árpánál.

Egész Erdélyben az árpában kitűnő termés volt, ami holdanként 10—15 métermázsa között mozgott. De amíg július elején az árpa ára 500 lej volt, nagy tételekben kínálva eladásra, természetesen a nagy termésre való kilátással, addig

az árpának az ára ma 600—650 lej között mozog.

Ennek az oka az, hogy a nagy szárazság pusztításai után a pasztok elálltak attól, hogy az ár-

pát eladják, úgyhogy jellemző: még

a jelenlegi magas árak mellett sincs kínálat.

A kereskedők előre eladásait kénytelenek voltak sztozni és csak meglehetősen ritka esetekben tudtak eleget tenni nagy erőfeszítések árán vállalt kötelezettségeiknek.

Az árpához hasonló a helyzet a zabnál. A termés ebben is különösen sikerült, úgyhogy a kereskedők és termelők annakidején 450—500 lejért kínálták az árut. De jött a szárazság, majd a spekuláció, amely még jobban felfűzöttette az árakat, úgyhogy ma már mindenki csak 560—580-es áron vásárolhat zabot.

Bizonyos azonban, hogy az ótengeri futotta a legnagyobb karriert. Julius elején 720—730 volt az ára, ma pedig 900 lej. Ezzel szemben a készletek a legminimálisabbak.

Külföldi piac

A középeurópai gabonatermés ebben az évben általában nagy és jöminőségű. Különösen áll ez a buzatermésre. A nyár elején Amerikából hírek érkeztek, amelyek nagy veszteségekről számoltak be és rossz kilátásokat jeleztek. Most azonban más a helyzet. Hetek óta az amerikai piacokon lanyha az irányzat, amely összefüggésben van azokkal a legújabb híradásokkal, amelyek szerint

Amerikában az idén oly óriási a gabonatermés, amilyenre még nem adódott példa.

Az amerikai piacokon uralkodó lanyha irányzat természetesen jelentékenyen érezteti hatását az európai piacokon is. A gabonacikkek ára egész Középeurópában jelentős súlyedést mutat. Eppen ezen okból kifolyólag

a középeurópai fogyasztópiacokon erős konkurrenca támadt,

különösen az amerikai Manitoba és a magyar jugoszláviai árak között. A minőségek általában igen kielégítőek. Az árak sem lehetnek magasak, miután

a konkurrenszek tisztában vannak a világi piaci helyzettel,

amely egyre optimisztikusabb szint ölt magára a világ minden részéről érkező hatalmas és kitűnő minőségű gabonatermésről szóló jelentések következtében.

A harc, amely a konkurrenszek között egyre hevesebb méreteket ölt, olyan formájú, mintha a jugoszláviai gabona dominálna. Ez lényegesen olcsóbb, mint a többi, miután a jugoszláv belföld olcsó-

sága következtében olcsóbb gabonárákat képes felajánlani.

Magyarországon különösen a malmok nagy kvantusokra állandó vásárlóul lépnek fel, amely körülmény abban az okban keresendő, hogy őrlőkapacitásukat több hónapra biztosítani akarják, miután

Csehszlovákiába és Ausz-

triába jelentős lisztmennyiséget exportálnak.

A magyar rozstermés jobb mint a múlt évben, Ausztria azonban nincs megegyedve ideai termésével. Egészben véve még ismeretlen a világ gabona termése és az a végeredmény, amely az árkalkuláció tekintetében irányadó, még nem áll rendelkezésre.

Acțiunea contra societăților de asigurare nelegală

O intervenție bine venită a Uniunii Camerelor de comerț și de industrie

S'a constatat în timpul din urmă existența unor societăți în nume colectiv și a unor firme individuale, cari se ocupă cu așa zisele asigurări reciproce. Și s'a mai constatat, că unele dintre aceste întreprinderi s'au datat la adevărate escrocherii, în special pe seama oamenilor nevoiași.

În aceste din urmă cazuri a intervenit parchetul arestând pe cei cari comiseră escrocherii.

Societățile, ca și firmele individuale, de orice fel, ca să poată funcționa legal, trebuie să aibă o prealabilă autorizare a tribunalelor de comerț, iar acestea, pentru lămurirea lor, cer avizele Camerelor de comerț respective.

S'au întâmplat cazuri când unele Camere de comerț au dat avize favorabile pentru cereri de autorizare pe cari tribunalele nu le-au admis; după cum au fost cazuri când avizele Camerelor de comerț au fost negative și totuși tribunalele au dat autorizațiile cerute de cei interesați.

Motivarea acestor autorizațiuni date în contra avizelor Camerelor de comerț a fost că legea nu prevede că avizele acelea sunt conforme, adică obligatorii pentru instanțele judecătorești.

Cu toate acestea, Camerele de comerț sunt cele mai în măsură să constate dacă persoanele cari cer autorizația de a înființa societăți sau firme individuale, au sau nu capacitatea comercială și legală cerută de legi. În cât și avizele Camerelor de comerț nu sunt conforme, ele nu trebuiesc nesocote de instanțele judecătorești respective.

Ocupându-se de cazul special al societăților în nume colectiv pentru asigurări reciproce, Uniunea Camerelor de comerț și de industrie a ajuns la convingerea

că ele sunt chiar nelegal constituite.

Această convingere Uniunea și-o bazează pe următoarele considerațiuni:

După prevederile art. 257 și celor următoare din codul comercial, operațiunile de asigurări mutuale pot fi practicate numai de asociațiuni mutuale, iar nu de firme individuale și în nume colectiv.

Iar după dispozițiile art. 260 și 147 din acelaș cod, asociațiunile de asigurări mutuale sunt supuse regulilor privitoare la societățile anonime. Deci legiuitorul înțeles că nu trebuie lăsate asemenea acte importante de comerț, pe seama firmelor individuale sau a societăților în nume colectiv.

Ajungând la această convingere d. dr. Ștefan Cerkez, președintele Uniunii Camerelor de comerț și de industrie, s'a adresat tuturor Camerelor de comerț din țară întrebându-le dacă n'ar fi necesar ca acele instituțiuni să nu mai dea avize favorabile pentru înființarea societăților în nume colectiv, sau pentru înscrierea firmelor individuale ce au de scop operațiuni de asigurări reciproce de orice fel de grupe.

Bineînțeles că, față de prevederile clare și precise ale articolelor citate din codul comercial, Camerele de comerț din țară nu vor putea fi decât de părerea Uniunii lor.

Iar instanțele judecătorești fiind sesizate prin avizele Camerelor de comerț, că firmele individuale și societățile în nume colectiv n'au dreptul, după lege, să facă operațiuni de asigurări reciproce, — nu vor mai avea motivul să fie de altă părere.

Astfel se va pune stavilă întreprinderilor nelegal constituite, de a săvârși escrocherii în dauna celor naivi și necunoscători de legi.

FABRICA DE SIFON

„SALON”

SZIKVIZGYAR

ARAD, PIATA CATEDRALEI (TOKOLY-TÉR) No. 14.
TELEFON: 430

Beji numai

Sifon „Salon”

căci aceasta se distribuiește în sticle universal patentate, higienice, curățite la fiecare ocazie dinnăuntru și dinafară.

Csak

„Salon” Szikvizet

igyunk, mert ez világszabadalmazott, higienikus, kívül-belül állandóan tisztított kengyelzéses palackokban kerül forgalomba!

Dr. Moldovan Valér nemzeti-párti képviselő érdekes cikkét közli az ELLENŐR vasárnapi száma. Moldovan Valér a kisebbségi kérdésben szögezi le álláspontját és együttműködésre hívja fel a magyarságot a románsággal. Tóth Sándor politikai, közgazdasági s kritikai lapjának legújabb, 44 oldalos, megjelent száma egyébként is igen érdekes, közöl politikai, társadalmi, közgazdasági, színházi cikkeket és tudósításokat az ország minden részéből. Ez a szám mindenkit érdekel. Főbb cikkei: Ugron Zoltán halálára, Radics és a jugoszláviai magyarság, Hegedüs Lőránt, Váradi Aurél, Tóth Sándor cikkei, Fürdőlevél, Közgazdaság, Riportok stb. Kapható mindenütt.

Citiți „Lemnul”

Cégbejegyzések a nagyváradai törvényszéken

A nagyváradai törvényszéken az utóbbi időben a következő cégbejegyzések történtek:

Társas cégek:
Weinstein és Stern közkereseti társaság Belényes. Tagjai: Weinstein Márk és Stern Hermann szeszkereskedők. Cégjegyzők: Stern Márton és Weinstein István. A vállalat szeszgyártással foglalkozik. „Câmpeni” Industria de Păduri S. A. Câmpeni Erdőipar részvénytársaság. Székhelye: Nagyvárad. Az igazgatóság tagjai: Beck Nándor gyáros, Robitsek Sándor gyáros Nagyvárad, Pop Aur. I. liceumi igazgató Câmpeni, Nuszbaum Bertalan Kolozsvár, Motova Sabin csendőrkapitány Temesvár, Varga László igazgató. A részvénytársaság május 30-án alakult meg. Alaptőke: 2.500.000 lej, 10.000 darab 250 lejes részvényből. A vállalat a vales ariésulii erdő ki-termelésével foglalkozik.

Ullmann Artur és Társa Nagyvárad bor- és szeszkereskedés. Tagjai: Ullmann Artur és Perl Hermann.

Cooperativa pentru Industria Morăritului din Cefa. Az igazgatóság tagjai: Bresan György, Chiş Cornél, Petea György, Gavruţa Péter, Isaiu Ioan, Ghilea Todor, Russ Ioan, Bordás Demeter, Lunkán Simon, Totoran Ivan. A szövetkezet a cseffai gazdák termésének értékesítésével foglalkozik.

Cooperativa Agricolă Vlădeasa: Székhely Salard.

Casa Noastră-Aurora din Oradea, Székhely: Nagyvárad. Tagjai Bogdan Jonescu egyetem tanár elnök, Mavrodin Abonár alelnök és dr. Stanescu W. igazgató.

Tenkei Gazdasági Takarékpénztár Rt. Tenke, fiók: Gyanta. Alaptőke: 6.000.000 Lej.

I. Rosenthal & Co. Nagyvárad. Tagjai: Rosenthal Ignác és Székely Mór fakeskedők.

Sylvania fa- és szénraktár. Jeney és Weisz, Nagyvárad. Tagjai: Jeney Sándor és Weisz Jenő fa- és szénkereskedők.

Blumberger és Stern tűzifakereskedők Nagyvárad-Velence, tagjai: Blumberger Gyula és Stern Gyula. Bognár és Szántó Nagyvárad. Tulajdonosok: Varga Antal és Dörner Kristóf.

Angyal drogeria, Barna és I. sa. Nagyvárad. Tulajdonosok Barna Miklós Nagyvárad és Ehrenfeld Albert Kolozsvár.

„Birco” állatföldalmi és bizományi társaság Nagyvárad. Tagjai: Klein Dezső, Balázs Árpád és Kálmán Jenő.

Schwarz Farkas és fiai gyarmat-árukereskedés Nagyvárad. Tagjai: Schwarz Sándor és Schwarz László.

Inst. birou tehnic Lörincz és Gyárfás Nagyvárad. Tulajdonosok Lörincz Antal gépészmérnök és Gyárfás Odön kereskedő Kolozsvár.

Zavislag és Vámos termény-nyerkereskedők Nagyvárad. Tulajdonosok: Zavislag Adolf és Vámos Jenő.

Egyéni cégek:

Avram Dimitrie Nagyvárad. Caffet prima fabrica română de conserve de cafea Nagyvárad. Tulajdonos: Hiltel Samuel.

Cassa de Import-Export și Cereale Nagyvárad. Tulajdonos Negulescu Atonie ezredes, kereskedő, a nagyváradai kereskedelmi és iparkamara elnöke.

Gelberger Péla hargita kereskedelmi ügynökség. Galucz Gyula villanszerelő Nagyvárad.

„Pi-Pi” gyermekcipőgyár Nagyvárad. Tulajdonos: Hillinger Miksa.

Molnár Rezső fakeskedő és fatermelő. Cégjegyző: Weisz Ignác fakeskedő, Nagyvárad.

Moskovits Miklós általános kereskedelmi és bizományi ügynökség Nagyvárad.

Berta László kézmű és női divatárukereskedés Nagyvárad.

Berger Simon és Tsa. kézmű-árukereskedés, Nagyvárad.

Waldner F. butorkereskedő, Nagyvárad.

Fabrica de săpun Heinrich a fost luată în arendă de Drogheria Maurițiu Rózsa din Cluj

Procesul Băncii Chrissoveloni și al Fabricii de Săpun Heinrich în fața Curții de Apel din București — La cererea Băncii Marmorosch Blank, s'a ordonat sechestrul în contra fabricii de săpun Heinrich

Sunt câteva zile de când Curtea de apel din București a desbătut cererea de faliment întentată de Banca Chrissoveloni S. A., contra Fabricii de Săpun Heinrich. Forul al doilea în contradicție cu forul prim s'a declarat competent în judecarea cererii de faliment hotărând totodată, ca până la acordarea moratoriului cerut de Fabrica de Săpun Heinrich, să pună cauza în pauzare.

Tot atunci, sucursala Cluj a Băncii Marmorosch, Blank et Co., a pus supra sechestrul asupra mașinelor și mărfurilor găsite în depozite și sechestrare deja.

Deasemenea în conducerea fabricii de săpun au intervenit schimbări. Anume, fabrica în proporție cu posibilitățile actuale și-a redus capacitatea de producție, iar fabrica a fost luată în arendă de firma Drogheria Maurițiu Rózsa din Cluj. Drogheria

Rózsa a mai cumpărat dela Banca Albin o enormă cantitate de material brut, în valoare de circa 3 milioane lei, și care va fi prelucrat în întreprinderea fabricii de săpun Heinrich. Maurițiu Rózsa pentru folosirea întreprinderii va plăti fabricii o arendă lunară, iar valorificarea produselor o va face în regie proprie. Producția fabricatelor de săpun va fi redusă în mod considerabil. Articolele de săpun vor fi fabricate în măsura comenzi, astfel ca să fie preintâmpinată orice supraproducție, care eventual n'ar putea fi valorificată. Fabrica va produce și pe viitor aceleași fabricate. Producția însă până la acordarea definitivă a moratoriului este neînsemnată. Arenda fabricii a fost luată deocamdată pentru trei luni, după expirarea căreia va fi prelungită încă pentru trei luni.

Rózsa Mór kolozsvári drogueria cég vette bérbe a Heinrich szappangyártási jogát

A Chrissoveloni Bank és a szappangyár pere az ifjovi törvényszék előtt — A Marmorosch Blank & Co. kérésére szoros zárt rendelték el a gyár ellen

Néhány nappal ezelőtt tárgyalta Bukarestben a másodfoku bíróság a Banca Chrissoveloni S. A. esődkérését a kolozsvári Heinrich Szappangyár ellen. A másodfoku bíróság ellentétben az elsőfoku döntéssel illetékesnek mondta ki magát a esődkérés tárgyalására és úgy döntött, hogy a Heinrich Szappangyár által folyamatba tett moratórium megadásáig az ügyet szünetelőben tartja.

Ugyanakkor a Banca Marmorosch, Blank et Co. kolozsvári fiókja

követelésének erejéig szoros zárt fogantatott a szappangyár gépeire, valamint áruaktárában talált és már lefoglalt készárura.

A szappangyár vezetésében is teljes változás állott be. A gyár ugyanis a lehetőségekhez képest leépítette üzemét és az egész gyár bérletét Rózsa Mór

kolozsvári nagydrogueria cég vette át. Rózsa Mór

megvásárolta az „Albina” tulajdonában levő hatalmas mennyiségű nyersanyag készletet is, mintegy 3 millió lejért

és ezt a nyersanyagot dolgoztatja föl a Heinrich Szappangyár üzemében

Rózsa Mór az üzem használatáért havi bérletdíjat fizet a gyárnak és az áruk értékesítését saját maga önálló rezsisben látja el. A szappangyár termelését annyira redukálták, hogy

csupán a megrendeléshez mérten készítenek árut,

hogy ezáltal is megakadályozzák az áru raktartulhalmozódást és így az áruk esetleges fölhalmozódásában megnyilvánuló tőkevesztéséget a minimumra csökkentik. A szappangyár egyelőre az összes eddigi gyártmányokat továbbra is készíti, azonban ez az állapot a moratórium végleges megadásáig csak stagnációnak nevezhető. A bérlet egyelőre csak három hónapra szól és annak lejártá után újabb három hónappal hosszabbítják azt meg.

Szombaton délben bírót zár alá helyezték a kolozsvári Newyork szállodát

A napilapok részletesen beszámoltak arról a köz-harcról amely a kolozsvári Newyork szálloda és kővéház bérlete körül folyik évek óta. Tudvalevőleg a szálloda főbérletét T. Burileanu a Banca Nationala kormányzója tartja birtokában, az a bérleti jogot azonban már évekkel ezelőtt sógorának Stelian Bolintineanunak és unokahúgának C. Rosetti asszonynak származtatta át.

A szálloda két albérleje közt konfliktus támadt, amelynek eredményeként C. Rosetti asszony 7 és fél millió lejes igényt indított Burileanu bankkormányzó és Stelian Bolintineanu ellen. Ezzel kapcsolatban még számos bünpör van folyamatba téve, amelyet különböző vádakkal indítottak meg egymás ellen a perbenálló felek.

C. Rosetti asszony hét és félmillió keresetét a napokban tárgyalta a kolozsvári törvényszék dr. Anca és dr. Linczmeyer tanácsa. A törvényszék első döntését tegnap, szombaton délelőtt hozta meg az ügyben és a polgári per végleges ítéletének meghozataláig

szoros bírót zár alá helyezte a Newyork szálloda többmillió objektumát.

A kolozsvári törvényszék indokolásában kimondta, hogy a Newyork-szálloda objektuma a folyamatban levő polgári per esetleges kimenetele szempontjából veszélyeztetve van és így a vagyont biztosítása érdekében nélkülözhetetlenül szükséges a vagyont objektum bírót zár alá helyezése.

A törvényszék a szállodai vagyont zárgondnokként dr. Erdélyi János ügyvédet, Románia volt budapesti meghatalmazott miniszterét nevezte ki.

FONDAT IN ANUL 1812

J. SI C. KIMMEL S. P. A.

TIMISOARA

Instalație proprie pentru fabricarea:

TUICĂ, SLIVOVITZ ȘI COGNAC

Fabrică de licheruri
Fabrică de butoaie

Mare deposit de vinuri și țuică en gros!

Málnási Mária Forrás!

Természetes alkalikus sós gyógyvíz.
A legjobb nyálkaoldó gyógyszer.
Gyomorégést azonnal megszüntet!
Mindenütt kapható.

Kútkezelőség
Brassó.

Olvassa a

Lemmul-t

Hogyan jutott csődbe az aradi „Alexander és Ambrus“ drogéria

Dr. Crasnic Jenő lett a csődtömeggondnok -- 1 millió 808.000 lej a passziva és 1.700.000 lej az aktiva

Néhány hónappal ezelőtt nyílt meg Aradon érdekes körülmények között az Alexander-féle drogéria. Alexander Béla, aki egy fantasztikus bűnügy központjában állott és akit tudvalevőleg a bíróság fényesen rehabilitált még letartóztatása alkalmával a fogházban megismerkedett Szabó György drogériatulajdonossal, akit a törvényszék gyújtogatással vádolt, de utólag felmentett. A két ember között megállapodás jött létre, Alexander megvásárolta Szabótól az üzletet és szabadulása után „Alexander és Ambrus“ név alatt meg is nyitotta a Fischer Eliz-palotában levő elegáns drogériát. Alexander Béla startja jól kezdődött, a finis azonban rosszul sikerült.

Néhány nappal ezelőtt ugyanis a jól indult aradi drogéria tulajdonosa az aradi törvényszéken megkérte a csődöt az „Alexander és Ambrus“ cég ellen. Az aradi törvényszék a kérés nyomán elrendelte a csődöt és tömeggondnoknak dr. Crasnic Jenőt, helyettesül pedig dr. Lazar Aurélt nevezte ki. A cég passzívája 1 millió 808.000 lej, míg az aktiva 1 millió 700.000 lejt tesz ki, tehát aránylag elég jelentéktelen összeg miatt határozta el magát Alexander Béla erre a lépésre. A csődkérsnek

érdekes háttere van. Szabó György végrehajtást kért Alexander Béla ellen 370.000 lej követelésének biztosítására. Alexander méltányos egyezséget ajánlott fel, amit azonban Szabó nem fogadott el, hanem azzal fenyegetődött, hogy ha holnap délig nem fizeli le a 370 ezer lejt, úgy megkéri ellene a csődöt. Alexander Béla azonban ezt nem várta be. Ő maga kérte meg a csődöt, amit a törvényszék el is rendelt.

Ez a drogéria az utóbbi időben háromszor cserélt gazdát. Alapítója Török Andor volt, aki a háboru alatt kénytelen volt eladni üzletét, mert bevonult katonának. Utódja Szabó György lett, aki viszont Alexandernek adta el, mert tűz támadt az üzletben és a biztosító társaság ebből kifolyólag bűnperrel kedveskedett Szabónak. Jelenlegi tulajdonosa Alexander Béla, aki most csődöt kért önmaga ellen. Ugyáltszik, szerencsétlenség fűződik ehhez a helyiséghez, mert egyetlen tulajdonos sem tudott sokáig megmaradni benne. A csődtömeggondnok most kiárusítja a finom parfümököt, kölnivizet, szappant és piperecikket, azután pedig végleg legördül a rolló Alexander Béla rövid életű vállalkozása felett.

Despăgubirile acordate coloniștilor unguri din Banat și din Ardeal

Secretariatul Societății Nașunilor a transmis tutoror membrilor societății raportul secretarului general, Sir Eric Drummond, asupra lucrărilor Societății de la ultima sesiune a Adunării din Septembrie 1927.

Acest raport ca și suplimentul pentru perioada mergând dela 15 Mai până la finele lui August, care va fi publicat și distribuit în ziua deschiderii celei de a noua sesiune a Adunării, la 3 Septembrie, dau un tablou general al activității Societății în cursul anului și vor servi de bază desbaterilor viitoare adunări.

Raportul arată că printr-o scrisoare a legațiunii române pe lângă Societatea Nașunilor, cu data de 11 Aprilie 1928,

guvernul român, a transmis Secretariatului general informațiuni definitive asupra distribuirii sumei de 700.000 lei aur între coloniștii unguri din Banat și din Ardeal,

afinși de măsurile reformei agrare române. La aceasta comunicare, care a fost transmisă la 20 Aprilie membrilor Consiliului, erau adăugate 10 dosare cu detaliile distribuirii pe district și pe colonie. Aceste dosare purtau iscăliturile originale a acelor coloniști cari au acceptat sumele distribuite. Guvernul român explică că

sumele ce revin coloniștilor cari au refuzat de a participa la distribuirea, care se ridică la vreo cinci milioane de lei au fost consacrate la administrațiunea financiară departamentală,

pentru a fi ținute la dispozițiunea interesatilor timp de cinci ani, la expirarea cărora aceste sume vor reveni Statului, con-

form legilor române, în caz că interesele ar persista în refuzul lor. În scrisoarea sa, guvernul român mai observă, că dacă fine seamă de cursul mijlociu al leului, la epoca în care distribuirea a fost efectuată,

suma vărsată efectiv, care se ridică la 28 milioane lei, reprezintă nu 700.000 lei aur,

ci vreo 20 la sută mai mult, suma părților deja acceptată de coloniștii unguri reprezentând ea singură cele 700.000 lei aur.

Meghosszabbították a román petróleumkartelt

Augusztus 3-án Románia petróleumiparának az a csoportja, amelyik 1927. október 1-től 1928. október 1-ig kartellegezményt kötött, Bukarestben megkezdte értekezleteit. Mint tudvalevő, ebben a kartellegezményben résztvettek Románia leghatalmasabb petróleumtermelő vállalatai és finomítói. Az egyezmény tagjai a romániai petróleumtermelés 79 százalékát biztosította eddig. Az értekezleten, melyen különböző kérdések is szóba kerültek, mindenekelőtt is az egyezmény hatályát hosszabbították meg egy újabb esztendőre.

A kartellen kívül állanak a Petrol-Mina, valamint a Dési Köolajfinomító Rt.

Annak idején megírtuk, hogy az egyezményen kívül maradt egy bizonyosfajta kisebbség és emiatt különböző nézeteltérések voltak a hivatalos szervek és a kartellegezmény tagjai között, miután ennek a kisebbségnek a távolmaradásával a kartell nem tudja azt a termésmennyiséget biztosítani, mint amennyi annak hivatalos elismeréséhez szükséges lett volna. Miután pedig a kisebbség továbbra is távollartotta magát a kartelltől, a kartellegezményt mindeddig nem szankcionálták.

Érdekes felfolyamodásban a temesvári táblától kéri az Aradi Egyesült Bank csődvégzésének megsemmisítését

Beszámoltunk arról, hogy a hitelezők kérésére az aradi törvényszék néhány nappal ezelőtt elrendelte a csődöt az Aradi Egyesült Bank Rt. ellen. A csődvégzést a pénzügyi képviselői a temesvári táblához közvetlenül a döntés után megfélebbzték. A felebbezésben hivatkoznak különböző formai hibákra,

amelyek miatt már a tárgyaláson is pergálló kifogást emeltek a bank jogi képviselői.

A felebbezésben továbbá kérték az érdekeltek a csődvégzés formai okokból való megsemmisítését, annál is inkább, mert Cucuic Aurél ügyvéd, aki a „Mireca“ jeligéjű betétkönyv alapján kérte a csőd megnyitását, olyan meghatalmazást mutatott fel, amelyen mint aláíró „Mireca“ jelige szerepel. Ez az aláírás semmisnek tekintendő, miután Mireca csupán jelige és a törvényértelmében csak természetes, vagy jogi személy képviselhető. Az ügyvédtörvény világosan előírja, hogy

az ügyvéd igazolni köteles, hogy ügyfele előtte személyesen írta alá a meghatalmazást, ezt pedig Cucuic Aurél nem tudta igazolni.

Alaki hiba történt Deutsch Miksa és Deutsch Jozefin esetében is, akik tudvalevőleg halasztást kértek augusztus 18-ra, de ezt a törvényszék nem adta meg. A felek szabadon rendelkezhetnek saját ügyeik felett, a bíróság nem hozhat végzést olyan ügyben, ahol a fél azt nem kívánja.

A felfolyamodás kifejti, hogy a kereskedelmi csőd elrendeléséhez három kellék szükséges: 1. Aki ellen a csődöt kéri, az kereskedő legyen, 2. a hitelező igazolt követelés alapján kérje a csődöt, 3. a fizetés megszűnésének tényét igazolni kell.

A kereskedői minőség meg van, ez nem képezheti vita tárgyát, ami a hitelező igazolt követelését illeti, ez Csizmánsnál és Neculánál megszűnt, mert a bank letétbehelyezés által kiegyenlítették őket. A tárgyaláson a bíróság felhozta, hogy állítólag harmadik személy helyezte letétbe a pénzt, ez azonban megdőlt, mert

az intézet hivatalos letéti nyugtával igazolta, hogy ő maga helyezte letétbe Csizmász és Necula pénzét: 155.000 lejt.

A „Mireca“ jeligéjű könyvnel nincsen igazolva a hitelezői minőség, mert nem ismerik a betétkönyv tulajdonosát. Lehetséges, hogy az illető aláírta a moratóriumot adó nyilatkozatot, sőt az sem kizárt, hogy a könyv tulajdonosa tartozik még az Egyesült Banknak.

A fizetések megszűnésének kérdése is vitás. Az a tény, hogy az intézet felszámol, még nem jelenti azt, mintha fizetéseket lenné, csupán amellel szól, hogy a vállalat nem óhajtott tovább működni. Hogy a likvidálásból milyen eredmény áll elő, azt még nem lehet előre tudni,

helyes képest csak a vagyoni értékesítése után lehet majd kapni.

A cél mindenesetre az, hogy mindenkit egyformán kielégítsenek. Hogy mennyire nem inzulvens a bank, azt bizonyítja az is, hogy letétbehelyezte a csődkerők követelését, sőt a bírósági tárgyaláson kijelentette, hogy hajlandó azonnal kifizetni a „Mireca“ jelige alatt elhelyezett pénzt, amint a tulajdonos jelentkezik.

Mindezek alapján kéri az intézet felfolyamodásában a törvényszék által elrendelt csőd megsemmisítését, ami

közel háromezer betéttest juttatna követelésének tekintélyes részéhez.

Az érdekes és jogi szempontból kitűnő érvelésű felfolyamodással, mint második fórum, a temesvári ítélőtábla fog foglalkozni. Jogász körökben biztosra veszik, hogy a tábla ezuttal is helyt ad a kereseknek és megsemmisíti az aradi törvényszék csődvégzést. Itt említhetjük meg, hogy a vonatkozó betétesek nagyrésze már aláírta a felszámoláshoz szükséges beleegyező nyilatkozatot, mindössze két hitelező van még hátra, akik nem akarnak beleegyezni a felszámolásba. Remélhető, hogy ez a két ember is — okulva a multakon aláírja a nyilatkozatot és akkor, miután nem lesz már csődkerő hitelező, nyugodtan befejezhetik az annyira óhajtott felszámolást.

HIREK

Az aradi Céghivatal hírei. Az aradi törvényszék céghivatala az érdekeltek kérésére törölte a Parfumaria Baeder S. A. aradi cégnek Hansu Nestor cégjegyzőit, ez Aradvidéki Erdőkitermelő Rt.-nál Marsieu Jusztin cégjegyzői jogosultságát és bejegyezte a Mairovitz M. és Fiai Rt.-nál dr. Marcus Mihály igazgatói tagnak és cégjegyzői jogosultságát. A törvényszék bejegyezte az Ablonczy és Busztin Automobil és Gépkereskedelmi Vállalat Rt.-ot, amely 6.000.000 lej alaptőkével alakult meg. Az igazgatói tagok: Ablonczy József, Busztin Sándor, Faragó Rezső és dr. Lutai Cornel. Bácskay József e vállalatnál cégjegyzői jogosultságot nyert. Ugyancsak bejegyezte a törvényszék, hogy a Német-Szerb Családi Takarékpénztár Rt., a Guttenbrunni Népbank Rt. és a Világosi Takarékpénztár Rt. beolvadtak az Aradi Polgári Takarékpénztárba.

Csődöt kértek egy aradi szállító ellen. Dr. Zeiner Gusztáv ügyvéd csődkerelmet adott be az aradi törvényszéken ügyfele, Popper József bécsi nagyszállító cég megbízásából Rubinstein Mór aradi szállító ellen. A bécsi cég 90.000 lejes követése biztosítására kéri a csőd elrendelését. Az aradi törvényszék csődbírósa legközelebb foglalkozik a kérelemmel.

— Csődkerés a temesvári Luna-park vendéglőse ellen. Az aradi Andrényi-féle pezsgőgyár a temesvári törvényszékhez Meister Sándor vendéglős, a Luna-park helyiségének bérlője ellen csődkerényt nyújtott be. A törvényszék a tárgyalást augusztus 30-ra tűzte ki.

— Nagy fizetésektelenségek a textilszakmában. A fizetésektelenségek számát a textilszakmában újabb nagy inzulvenciák szaporítják. Singer bacui részvénytársaság moratóriumot kért. Ez a posztógyár 100 millió lej passzívával jelentett fizetésektelenséget. — Ugyancsak nehézségekbe jutott a krajovai „Munca“ posztógyár, amely beállította üzemét.

PARKETTA

száraz, legjobb minőségben, legolcsóbban

Intreprindere Aradana pentru Industria lemnului

CZEILER, RONNIS & C-nál ARADON.

Parkettát lerakással együtt is vállalunk. — Telefon számok: 187, 504.

„CARMEN“

FABRICA DE GHETE SOCIETATE ANONIMĂ
ORADEA

Ajánlja női luxus, trotteur és gyermekcipő gyártmányait
Adresa telegrafică „CARMENSHOC“

Kolozsvári Kereskedelmi Bank Rt.

Unió-utca 1. sz. Alapítva: 1885.

Fiókok: Mocs, Mezőörményes, Nagysármás, Szilágycseh, Zilah

Kölcsönöket folyósít olcsó kamat mellett első helyi bekebelezésre. — Betéteket legelőnyösebben kamatoztat és azokat mindig felmondás nélkül fizeti vissza!

Átutalásokat jutányosan és gyorsan eszközöl.

Industria Textilă Arădană Soc. A.

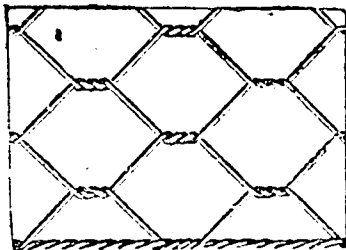
Telefon: 7-58.

Cea mai mare fabrică
de Textile din Ardeal

Erdély legnagyobb
textilgyára Arad.

Telefon: 7-58.

Aradi Textilgyár
Részvénytársaság

Többször csavart horganyozott sodronykerítés

négyszögletes luckbőségben, különböző drótvastagságban szállít bármilyen mennyiségben, valamint tüskeshuzal sodronyszöveteket, vas- és rézbutorokat, sodronyágybetéteket legelőnyösebben árban

Pásztori és Hettmann

Erdély legnagyobb vas- és rézbutorgyára BRASOV. Gyár: Hátsó-u. 66. Telefon: 481. Raktár: Kórház-u. 32. Telefon: 489.

Prima Fabrică de Electricitate Română S. A. Első Romániai Elektromosgyár Rt.

Cluj-Kolozsvár, III., Strada Călugărițelor No. 1.
(Apáca-utca, Erzsébet-fürdő.)

Saját gyártmányu szerelési és
magasfeszültségű anyagok. Mű-
szerek: Hartmann & Braun.
Szenkefék: Sächsische Dina-
mobürstenfabrik. Motorok!
Bayerische Motorenwerke

Adr. Telegr.: RELAIS. - Sürgőnycim: RELAIS

Fatma,

A r a d, g y á r t

mindennemű fehér és litografált bádogdobozokat, rézkillincset és ajtóci-
meket, különböző tömegekket ?!!

KÉRJEN ARJEGYZÉKET

„MIRA“ légyfogó

minőségben legjobb, árban legolcsóbb.

Kérjen árajánlatot

Herczeg Géza vegyészeti gyártól, Cluj.

„VICTORIA“

PRIMA FABRICĂ ARDELEANĂ DE PASMANTERIE ȘI ȘIRETURI
ELSŐ ERDELYI PASZOMÁNY ÉS ZSINORÁRUGYÁR

Târgu-Mureș—Marosvásárhely

Produce:

șireturi pentru
ghete, trese, șireturi de
lama goulrate, șuitașuri și dife-
rite articole de pasmanterie
de prima calitate

Gyárt:

mindennemű
cipőfűzőt, lámaszegőt,
sujtást, tresset borítást és külön-
böző speciális paszományárut
elsőrangú kivitelben

:: ! Telegram: Pasmantaria Victoria ! ::

Kolozsvári Takarékpénzt. és Hitelbank Részvénytárs.

Cluj, Piața Unirii (Mátyás király-tér) 7.

Fiókjai: Dés, Dicsőszentmárton, Gyulafehérvár,
Marosvásárhely és Nagyváradon. — ::

Saját tőké 85 millió lej

Minden bankügy-

letet legelő-

nyösebben

végez.

Áruraktárai

a vasut

mellett

Engedélyezett
devizahely.

Betéteket!
elfogad!

Affiliált intézetek:
Torda-Aranyos Vármegyei
Takarékpénztár Rt. Torda
Alsófehérvármegyei Gaz-
dasági Bank és Takarékpénztár Rt. Nagyenyed, Udvarhely-
megyei Takarékpénztár Rt.
Székelyudvarhelyen és
Sz. Keresztúron, Szászré-
gényvidéki Takarékpénztár és Hitel-
bank Rt. Biharyvidék Szamosúj-
vári Hitelbank Rt. Szászvári.

„Ardealul Economic

Erdélyi Közgazdaság“

Organ al Industriei, Comerțului și Finanței din Ardeal și Banat.

—: Erdély és Bánát ipari, kereskedelmi és pénzügyi szaklapj

Redacția și Administrația:

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

{ CLUJ, Strada Minerva 7. Telefon: 4-44.

Director și răspunzător:
Igazgató és felelős szerk.:

TRAIAN CHIRILĂ

Abonamente — Előfizetési árak:

in țară un an 1000, jumătate an 600 lei
belföldön egész évre 1000, félévre 600 lei

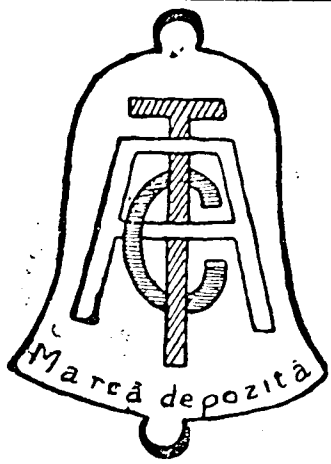
pt. străinătate: 1500 lei.
külföldre:

Anunțuri — Hirdetések:

Pagina I. a. cm² } 20 lei
Cimlapon I. old. cm²-ként } 20 lei

In text } 15 lei
Szövegoldalon } 15 lei

Un sir garmond } 80 lei
Egy garmond sor } 80 lei

Cu această marcă este prevăzut fiecare obiect de argint și lux fabricat în fabrica

„TACĂMUL” din CLUJ.

Finetă de 800!

Fabricațiile se pot procura în prăvăliile de bijuterii mai bune. Numai pentru revanzători. „TACĂMUL” fabrică de argintării. Cluj. Str. N. Iorga No. 11/A. — Telefon: 4-82. Adresa telegrafică: „Tacămul”.

Olvassa a

Keleti Ujság-ot

CASA NOASTRĂ

SOCIETATE ANONIMA PENTRU BANCĂ, COMERȚ ȘI INDUSTRIE

Capital și Rezerve
Lei 70.000.000

Sediul Social: Satu-Mare

Sucursale:

BAIA-MARE, CAREI, SIGHET și VALEA LUI MIHAI.

Afiliațiuni:

„UNIO”, Fabrica de vagoane S. A. SATU-MARE.

Soc. Anonimă Pentru Importul de Fierărie, Satu-Mare.

Meghívó!

Magán- vagy üzleti ügyekbeni utazások alkalmával

Budapestben

a legkellemeőbb otthont nyújtja a legelőnyösebb feltételek mellett a keleti pályaudvar érkezési oldalával szemben lévő

Grand Hotel PARK Nagyszálloda

BUDAPEST, VIII., Baross-tér 10. szám, mert

20% engedményt kap

mint ezen lap előfizetője olcsó szoba árainkból,

10% engedményt kap

olcsó éttermi árainkból. (Kitűnő házi konyha).

5 pengőt megtakarít

autótaxi költséget, mert gyalog ártjöhét egy perc alatt a pályaudvarról.

Nálunk otthon érzi magát!

Elsőrendű kiszolgálás, szigoruan családi jelleg.

Saját érdeke,

ezen előnyök folytán, hogy okvetlenül nálunk szálljon meg. Előzetes szobamegrendelés ajánlatos!

Producerea lemnului
Industria lemnului
Comerțul lemnului

Despre toate fazele pieței Vă
informează precis și la timp

A fatermelés
A faipar
A fakeskedelem

minden fázisáról pontosan és
részletesen számol be a

„LEMNUL” „HOLZZEITUNG”

singura revistă forestieră bilunară din Ardeal care apare în românește, nemjeste și ungrește. Toate evenimentele forestiere interne și externe, situația pieței, articole scrise de cei mai de seamă specialişti, informațiuni etc. etc.

Revista fiind răspândită, rezultatul anunțurilor este sigur.
Redacția și administrația:

Erdély egyetlen román, német és magyar nyelven kéthetenként megjelenő szaklapja. A külföld és belföld összes szakmai eseményeiről, piaci helyzetéről és friss, szakemberek által írt cikkekben és riportokban tájékoztatja olvasó táborát.

A lap elterjedtsége biztosítja a hirdetések eredményét.
szervezettség és kiadóhivatal

Cluj, Str. Minerva 7. Telefon: 4-44.

Banca „TRANSSYLVANIA” Bank

Soc. Anonimă. Bank Rt. Aktiengesellschaft.

Centrala — Központ — Zentrale:

CLUJ—KOLOZSVÁR.

Alapítottott: 1872-ben.

Alaptőke: 22 millió lei.

Sucursale—Fiókiintézetek: Alba-Iulia—Gyulafehérvár, Ditrău—Ditró, Gheorgheni—Gyergyószentmiklós, Mercuria-Ciuc—Csíkszereda, Sănmartin-Ciuc—Csíkszentmárton, Târgul-Secuesc—Kézdivásárhely, Turda—Torda, Uioara—Marosujvár. —: **Expozituri—Kirendeltségek:** Câmpia-Turzii—Aranyosgyéres, Ozun—Uzon, Toplița—Română—Maroshéviz.

Elfogad: **BETÉTEKET.**

Leszámitol: **VÁLTÓKAT.**

Átutalásokat és meghitelezéseket az ország bármely piacára gyorsan teljesít!

Vezérképviselőjét bírja a „Gazdák” Általános Biztosító Részvénytárs.-nak

Telegram: TRANSSYLVANIABANK

Mezőgazdasági Bank

és Takarékpénztár Rt.

Cluj—Kolozsvar, Piața Unirii No. 9.

Fiókiintézet: Dej—Dés, Jibou—Zsibó, Beclean—Bethlen

Saját tőkési **30** millió lej

Minden bankügyletet legelőnyösebben véggez. — Engedélyezett devizahely. — Átutalás a bel- és külföld bármely piacára.